

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ
INSTITUTAS

POLITIKOS MOKSLŲ BAKALAURO PROGRAMA

RŪTA ANDRIUŠYTĖ
IV kurso studentė

**AR GALIMA LIETUVOS IR ŠVEDIJOS SAUGUMO
BENDRUOMENĖ?**

BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovas: Dr. Laurynas Kasčiūnas

Vilnius, 2016

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „Ar galima Lietuvos ir Švedijos saugumo bendruomenė?“ yra:

1. Atliktas mano pačios ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Rūta Andriušytė

.....

(parašas)

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Andriušytė R. Ar galima Lietuvos ir Švedijos saugumo bendruomenė?: Politikos mokslų specialybės, bakalauro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas Dr. Laurynas Kasčiūnas – V., 2016. – p.

Reikšminiai žodžiai: Lietuva, Švedija, Baltijos jūros regionas, saugumas, saugumo bendruomenė, Lietuvos – Švedijos santykiai, Lietuvos – Švedijos bendradarbiavimas.

Šiame darbe nagrinėjamas Lietuvos ir Švedijos grėsmių saugumui suvokimas bei galimybė suformuoti šalių saugumo bendruomenę. Grėsmių saugumui koncepcijos tiriamos remiantis viešojo diskurso analizės metodu, papildant jį istoriniu bei kultūriniu šalių kontekstu.

Grėsmių valstybės saugumui suvokimas tiriamas penkiuose B. Buzan išskirtuose tradicinio saugumo sektoriuose – kariniame, politiniame, ekonominiame, socialiniame ir aplinkosaugos; lyginant saugumo sampratas daromos prielaidos apie Lietuvos ir Švedijos bendradarbiavimo saugumo srityje galimybes.

Turinys:

1. Įvadas.....	6
1.1. Tyrimo klausimas	6
1.2. Literatūros apžvalga ir tyrimo problema	7
1.3. Tyrimo tikslas ir uždaviniai	9
1.4. Teorinis pagrindas	10
1.5. Metodologija.....	13
2. Karinės grėsmės.....	14
3. Politinės grėsmės	17
4. Socialinės grėsmės.....	23
5. Ekonominės grėsmės	27
6. Aplinkosauginės grėsmės	29
7. Išvados	31
Literatūros sąrašas:	35
Summary.....	49

Įvadas

1.1. Tyrimo klausimas

Dr. Karolio Aleksos atlikta 2004-2014 metų „Šiaurės šalys Lietuvos užsienio politikoje“ analizė parodė, kad pastarųjų strateginė svarba Lietuvai yra itin didelė – Šiaurės šalys aktyviai rėmė Lietuvos nepriklausomybės atgavimą, įstojimą į ES, NATO, didelį dėmesį skiria ekonominiam, energetiniam, politiniam bendradarbiavimui, taip pat remia Lietuvos Rytų partnerystės politiką, po truputį plėtojama bendra saugumo ir gynybos politika.¹ Šie nuolat vis glaudesniais tampantys tarpvalstybiniai ryšiai autoriui leido padaryti prielaidą, kad egzistuoja politinės ir saugumo bendruomenės susikūrimo galimybė.² Tokį požiūrį patvirtina ir Lietuvos politinio elito retorika. Aukščiausi Lietuvos valstybės pareigūnai, atsakingi už šalies užsienio politikos formavimą, nuolat pabrėžia, kad bendradarbiavimas su Švedija ir kitomis Šiaurės šalimis yra vienas svarbiausių Lietuvos prioritetų,³ o Švedija (kaip didžiausia ir lyderiaujanti Skandinavijos valstybė, taip pat turinti stipriausius ryšius su Lietuva – aut. past.) yra itin reikšmingas partneris visapusiškai užtikrinant regiono saugumą.⁴⁵

Vertėtų pažymėti, kad prezidentė tapusi D. Grybauskaitė pirmajam oficialiam vizitui į užsienį pasirinko būtent Švediją, o tai aiškiai rodo užsienio politikos orientaciją į Šiaurės šalis.⁶ Be to, strategijoje „Lietuva 2030“, kaip siekiamybė nurodomas integralus, politiškai ir ekonomiškai konsoliduotas Šiaurės ir Baltijos valstybių regionas.⁷ Bendradarbiavimo su Šiaurės šalimis tyrinėjimo aktualumą rodo ir Lietuvoje gana ilgą laiką vykę debatai, ar pastarosios gali būti geresnės strateginės partnerės už Lietuvai istoriškai artimesnę Lenkiją.⁸

Saugumo bendruomenės susiformavimui reikalingas bendras identitetas, vertybės, tapatus grėsmių suvokimas, o atsižvelgiant į tai, kad tarp Švedijos ir Lietuvos egzistuojantys dideli

---

¹ K. Aleksa, „Šiaurės šalys Lietuvos užsienio politikoje“. Kn. Dovilė Jakniūnaitė (sud.), *Ambicingas dešimtmetis: Lietuvos užsienio politika 2004-2014*, Vilniaus universiteto leidykla, Vilnius, 2015, p. 228-254.

² Ten pat, p. 257.

³ „D. Grybauskaitė: Šiaurės ir Baltijos šalis vienija bendri interesai“, 2010.

<http://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/lietuvas_politika/dgrybauskaite_siaures_ir_baltijos_salis_vienija_bendri_interesai/print.1> [Žiūrėta 2016 11 20] /// BNS, „D. Grybauskaitė: Šiaurės kryptis tapo Lietuvos užsienio politikos kertiniu prioritetu“, 2013. <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/d-grybauskaite-siaures-kryptis-tapo-lietuvas-uzsienio-politikos-kertiniu-prioritetu.d?id=61386261>> [Žiūrėta 2016 11 20]

⁴ LR URM, „L. Linkevičius: bendradarbiavimas su Švedija – vienas svarbiausių Lietuvos prioritetų“, 2014. <<https://www.urm.lt/default/lt/naujienos/l-linkevicius-bendradarbiavimas-su-svedijavienas-svarbiausiu-lietuvas-prioritetu>> [Žiūrėta 2015 11 19]

⁵ ELTA, „J. Olekas: Lietuvos ir Švedijos karinis bendradarbiavimas svarbus užtikrinant regiono saugumą“, 2015. <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/j-olekas-lietuvas-ir-svedijos-karinis-bendradarbiavimas-svarbus-uztikrinant-regiono-sauguma.d?id=69238808>> [Žiūrėta 2015 11 20]

⁶ ELTA, „Pirmojo vizito D.Grybauskaitė vyks į Švediją ir Latviją“, 2009.

<<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/pirmojo-vizito-dgrybauskaite-vyks-i-svedija-ir-latvija.d?id=23105780>> [Žiūrėta 2015 12 05]

⁷ 2012 05 15 Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, Nr. XI-2015, Vilnius.

⁸ E. Dirgytė, „Šiaurės kryptis: Lietuva eina prieš istoriją ir emocijas“, 2012. <

<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/siaures-kryptis-lietuva-eina-pries-istorija-ir-emocijas-56-247085>> [Žiūrėta 2016 01 10] /// E. Kazlauskas, „Lietuvos užsienio politika ir Baltoskandija“, 2012. <<http://www.politologas.lt/2012/03/27/lietuvas-uzsienio-politika-ir-baltoskandija>> [Žiūrėta 2016 01 10]

kultūriniai skirtumai (religiniai, kalbiniai ir kiti) ir skirtinga geopolitinė padėtis suponuoja ir skirtingas grėsmes šių valstybių saugumui, kyla klausimas, ar Švedijos, kaip Lietuvos saugumo garanto, prioritizavimas yra tikslingas ir ar šios valstybės tikrai gali suformuoti saugumo bendruomenę?

1.2. Literatūros apžvalga ir tyrimo problema

Baltijos ir Šiaurės šalių (NB8 – angl. *Nordic-Baltic 8*) bendradarbiavimas, prasidėjęs vos Baltijos šalims iškovojus nepriklausomybę, yra gana plačiai akademikų tarpe analizuojama tema. Dažniausiai nagrinėjamas bendradarbiavimas energetiniame sektoriuje⁹ arba karinio saugumo sektoriuje,¹⁰ tačiau tyrimai paprastai apsiriboja tik konkrečių bendradarbiavimo aspektų ar strateginių projektų analize.

Nemažai autorių suteikia Baltijos jūros regioniniam bendradarbiavimui itin reikšmingą vaidmenį. Galima rasti teiginių, kad stiprėjanti NB8 kooperacija gynybos, saugumo ir užsienio politikos srityje rodo, kad šis regionas prisiima netiesioginį lyderio vaidmenį ir atsakomybę užtikrinti transatlantinį ir globalų saugumą, dirbdamas drauge su Jungtinėmis Valstijomis, NATO ir ES. Teigiama, kad augantis bendradarbiavimas gali padėti lengviau identifikuoti esminius iššūkius saugumui ir numatyti tinkamas užsienio politikos gaires, be to, susivieniję valstybės gali daryti gerokai didesnę įtaką globaliai politikai, tuo labiau, kad ši sąjunga susilaukia didelio palaikymo iš JAV pusės.¹¹ Taip pat atkreipiamas dėmesys į tai, kad Šiaurės ir Baltijos šalims bendradarbiauti tarpusavyje nėra sudėtinga, kadangi jų pasaulėžiūra panaši (pagarba demokratijai, žmogaus teisėms, lygybės, laisvos rinkos principai), o tai, kad valstybės yra nedidelės ir turi mažus biurokratinis aparatus, leidžia gerokai greičiau susitarti ir priimti sprendimus, nei tai geba didžiosios Vakarų biurokratijos.¹² Rusijos ekspertai mano, kad vis gilesnis Šiaurės Europos šalių bendradarbiavimas galėtų tapti pagrindu susikurti regioniniam kariniam aljansui („mini-NATO“), o į jo kūrimąsi įsitraukus Baltijos šalims, būtų skatinama valstybių gynybos sektorių tarpusavio

---

⁹ A. Razāns, „Energy Security in the Baltic-Nordic Region“. Kn. Daniel S Hamilton, Andras Simonyi, Debra L Cagan (sud.), *Advancing US-Nordic-Baltic Security Cooperation*, Center for Transatlantic Relations, Washington DC, United States, 2014. // K. Smith, „Bringing Nordic Energy Security to the Baltic States“. Kn. *Advancing US-Nordic-Baltic Security Cooperation*. // Molis, Arūnas, „Nordic–Baltic–U.S. Energy Cooperation: Any Progress Expected?“. Kn. Kurt Volker, Leva Kupce (sud.), *Nordic-Baltic-American Cooperation*, Center for Transatlantic Relations, Washington DC, United States, 2012. // M. Bryza, „Energy Security: The Euro-Atlantic Community and the Nordic-Baltic States“. Kn. *Nordic-Baltic-American Cooperation*. // Spruds, Andris, „Transatlantic Dimension of Energy Security in the Baltic Sea Region“. Kn. *Nordic-Baltic-American Cooperation*.

¹⁰ H. Breitenbauch, „Strengthening Nordic-Baltic Defense Capabilities: Open NORDEFECO to the Baltic States“. Kn. *Advancing US-Nordic-Baltic Security Cooperation*. // M. Winnerstig, „Defense Integration in the Baltic Sea Security Complex— A Conceptual Approach“. Kn. *Nordic-Baltic-American Cooperation*. // Sarts, Janis, „The Nordic-Baltic Region: A Cluster of Innovation for Military Cooperation in Europe?“. Kn. *Nordic-Baltic-American Cooperation*.

¹¹ D. Wilson, M. Nordenman, „The Nordic-Baltic Region as a Global Partner of the United States“. Kn. Robert Nurick, Magnus Nordenman (sud.), *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*, Atlantic Council, Washington DC, United States, 2011.

¹² K. Liik, R. Kaljurand, „Baltic-Nordic-US Cooperation as a Vehicle for Democratic Change“. Kn. *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*.

integracija.¹³ Be to, Europa ir JAV į santykius su Rusija žvelgia kitaip nei Baltijos šalys, o Šiaurės valstybės pastarųjų požiūriui yra artimesnės.¹⁴ Galima rasti ir nuomonių, kad Rusijos karinės agresijos Baltijos šalyse atveju, gynyba būtų paremta kiek „paviršutiniškais“ NATO planais, nors susikoooperavę Šiaurės šalys, turinčios didžiulius karinius pajėgumus, efektyviau apgintų Baltijos kaimynes, kadangi dėl stiprių tarpusavio ryšių Baltijos jūros valstybės yra itin suinteresuotos regiono saugumu, o jo sutrikdymas turėtų didelių padarinių joms visoms.¹⁵

Kiti Šiaurės ir Baltijos šalių bendradarbiavimą nagrinėjantys autoriai linkę išskirti daugiau jų trikdančių faktorių. Visų pirma, sėkmingai šiems šalims bendradarbiauti trukdo tai, kad ne visos jos priklauso NATO blokui, o Baltijos šalys šią organizaciją, kaip ir Jungtines Valstijas, laiko prioritetine bendradarbiavimo saugumo srityje atžvilgiu, todėl NB8 tėra „papildantis“ saugumą, tačiau labai ribotas.¹⁶ Be to, skiriasi ir pati Baltijos bei Šiaurės šalių saugumo kultūra – pavyzdžiui, Baltijos šalys yra linkę pilnai integruotis į tarptautinius darinius (visos trys yra ES, NATO narės), tačiau mažiau pasitiki neapibrėžtais santykiais, tuo tarpu Šiaurės šalys yra linkę išlaikyti suverenumą ir sudarinėti mažiau įpareigojančius susitarimus.¹⁷ NB8 šalys apskritai nėra linkę griežtai identifikuoti savęs su Baltijos jūros regionu, prieš šio politinio konstrukto sukūrimą tarp valstybių nebuvo reikšmingų politinių, kultūrinių, ekonominių ar lingvistinių panašumų, todėl teigiama, kad stipresnis bendradarbiavimas gali vykti tik tam tikrose minkštojo saugumo srityse.¹⁸ Be to, visiškai skirtingas atskirų NB8 šalių požiūris į Irako karą parodė, kad šalių istorinė patirtis ir skirtinga geopolitinė padėtis labai apsunkina jų gebėjimą susitarti ir vieningai veikti.¹⁹ Galiausiai, žvelgiant iš ekonominės perspektyvos, Šiaurės šalys yra gerokai turtingesnės už Baltijos valstybes, o tai ne tik neleidžia jų laikyti lygiavertėmis partnerėmis, tačiau skirtinga ekonominė padėtis lemia ir nemažus socialinius skirtumus tarp valstybių.²⁰

Nors šie tyrimai atskleidžia daug apie Šiaurės ir Baltijos šalių bendradarbiavimą, tačiau iki šiol nebuvo mėginta plačiau analizuoti, ar šalių saugumo ir grėsmių suvokimas apskritai yra

---

¹³ EESC, „Šiaurės Europos valstybių viršūnių susitikimas: Jungtinė karalystė buria koalicijas Prancūzijos ir Vokietijos įtakai ES subalansuoti, o Rusijos ekspertai nerimauja dėl „mini-NATO“ kūrimo“ *Rytų kaimynystės atspindžiai*, 1(23), 2011.

¹⁴ E. Lucas, „Loose Ends and Their Virtues“: Or, a conceptual non-framework for Nordic-Baltic security cooperation“. Kn. *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*.

¹⁵ I. Liegis, A. Rikveilis, „Nordic-Baltic Security: How relevant is NATO?“. Kn. *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*.

¹⁶ A. Dahl, „Sweden, Finland and NATO: Security partners and security producers“. Kn. *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*. // C. Opitz, „Potential for Nordic-Baltic Security Cooperation“, 2015. < <http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Articles/Detail/?id=193034> > [Žiūrėta 2015 11 19]

¹⁷ A. Bailes, K. Olafsson, „Nordic-Baltic Cooperation in Civil Security and Emergency Management: Doing what comes naturally?“. Kn. *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*. // H. Mölder, „The Cooperative Security Dilemma in the Baltic Sea Region“ *Journal of Baltic Studies*, 42(2), 2011, 143-168.

¹⁸ M. Jurkynas, „Back to the Baltic Sea region?“ *Lithuanian political science yearbook. 2009, 2008.*, 2009, 183-207.

¹⁹ H. Mouritzen, „The Nordic-Baltic Area: Divisive Geopolitics at Work“, *Cambridge Review of International Affairs*, 19(3), 2006.

²⁰ A. Vanags, „Economic Integration and Cohesion in the Baltic Sea Region: A Critical Perspective From the Baltic States“ *Journal of Baltic Studies*, 42(1), 2011, 91-102.

tapatus. Tai svarbu, kadangi reikšmingesni skirtumai šioje srityje neleistų šalims suformuoti veiksmingos saugumo bendruomenės. A. Bailes ir K. Olafsson darbe „Nordic-Baltic Cooperation in Civil Security and Emergency Management: Doing what comes naturally?“ (2011) apibrėžė Šiaurės šalių saugumo suvokimą kaip visuomenės saugumą (*societal security*), labiau orientuotą į individą, tuo tarpu Baltijos šalių – kaip orientuotą į stambias valstybines problemas (energetinis ir ekonominis saugumas, sienų kontrolė ir pan.). Tyrime buvo plėtota bendradarbiavimo civilinio saugumo srityje idėja ir pažymėta, kad dėl istorinių bei politinių aplinkybių, tokių kaip migracijos, nusikalstamumo mastai, daugiatautiškumas, šalys suvokia civilinį saugumą ir valstybės vaidmenį jį užtikrinant skirtingai, o bendradarbiauja pagrinde Europos Sąjungos koordinuojamose srityse. Kitoje analizėje teigiama, kad kol Baltijos valstybės rūpinasi energetika ir Rusijos įtakos klausimais, Vakarų pasaulio dėmesys jau seniai prikaustytas prie tokių problemų kaip terorizmas, Artimieji Rytai ir aplinkosauga.²¹ Vis dėlto, šios analizės nebuvo atliktos išsamiai, lyginant atitinkamus šalių saugumo aspektus tarpusavyje, todėl tyrimus reikėtų išplėsti ir papildyti. Tai svarbu, norint atsakyti į klausimą, ar Šiaurės ir Baltijos šalys gali sudaryti saugumo bendruomenę – t.y. bendruomenę, suvienytą bendrų vertybių, normų, panašaus saugumo identiteto, kadangi esminiai skirtumai šiose srityse lemia menką tarpusavio pasitikėjimą ir neleidžia efektyviai bendradarbiauti.²²

Taigi, pastaruoju metu vis dažniau kalbama apie Šiaurės ir Baltijos šalių bendradarbiavimo saugumo srityje galimybes ir naudą, vykdoma vis daugiau bendrų strateginių projektų. Vis dėlto, nors visos NB8 šalys yra Baltijos jūros regiono valstybės, tačiau jų istorinė patirtis, išsivystymo lygis, vidinė socialinė struktūra skiriasi, todėl svarbu patikrinti, ar šių šalių grėsmių ir saugumo suvokimas yra vienalytis. Valstybės partnerių grėsmių vertinimo, planų ir pajėgumų suvokimas yra būtinas, norint išlaikyti stabilius santykius bei efektyviai bendradarbiauti susiklosčius kritinėms aplinkybėms.²³ Planuojant tolimesnį šalių bendradarbiavimą svarbu, kad jų keliami saugumo tikslai sutaptų, todėl šiame darbe bus analizuojamos Lietuvos ir Švedijos iškeliamos grėsmės ir vertinama, ar šalių saugumo samprata yra pakankamai panaši, kad būtų galima kalbėti apie saugumo bendruomenės formavimąsi. Santykiai su kitomis Šiaurės ir Baltijos šalimis dėl ribotos darbo apimties tiriama nebus.

1.3. Tyrimo tikslas ir uždaviniai

Pagrindinis šio tyrimo tikslas yra išsiaiškinti, kokias bendradarbiavimo saugumo srityje perspektyvas lemia Lietuvos ir Švedijos grėsmių suvokimas. Siekiant atsakyti į pagrindinį darbo klausimą, analizė bus skaidoma į keletą mažesnių uždavinių:

---

²¹ S. Bagužaitė, „Šiaurės ir Baltijos šalių bendradarbiavimo su JAV dinamika“ Magistro baigiamasis darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, 2012.

²² H. Mölder.

²³ D. Fata, „Embedding and Integration of the Nordic-Baltic Region: A U.S. Perspective“. Kn. *Nordic-Baltic-American Cooperation*.

1. Apibrėžti saugumo sąvoką ir teorinius rėmus, būtinus grėsmių analizei atlikti.
2. Išskirti pagrindines valstybių nurodomas grėsmes atskiriems saugumo sektoriams.
3. Išanalizuoti Lietuvos ir Švedijos grėsmių suvokimą.
4. Palyginti valstybių grėsmių suvokimo koncepcijas ir nustatyti, ar įmanomas šalių saugumo bendruomenės sukūrimas.

1.4. Teorinis pagrindas

Šiame tyrime, siekiant išsiaiškinti, ar Lietuva ir Švedija gali sudaryti saugumo bendruomenę, naudojamos Emanuel Adler pateikta saugumo bendruomenės samprata. Anot mokslininko, saugumo bendruomenė – tai suverenių valstybių, kurios žiūri į karą kaip į griauančią mechanizmą ir sutaria dėl politinių, ekonominių, socialinių ir moralinių vertybių, laikosi demokratijos, žmogaus teisių principų, bendrija, kurios nariai užtikrina kolektyvinį saugumą per procesus, paremtus bendru identitetu ir vertybėmis. Taigi, saugumo bendruomenė yra socialinis konstruktas, priklausomas nuo tarpvalstybinės komunikacijos, diskurso, interpretacijų tiek pat, kiek ir nuo materialiosios aplinkos.²⁴ Kolektyvinis saugumo identitetas reiškia, kad valstybės yra apibrėžusios kas jos yra, ir kas yra „kiti“, laikosi tų pačių vertybinių principų ir vienodai suvokia joms kylančias grėsmes.²⁵ Nors žinome, kad Lietuva ir Švedija laikosi panašių vertybių ir politinių principų, identifikuoja save kaip Europos Sąjungos, Baltijos jūros regiono valstybes, tačiau vertinant, ar galima šių šalių saugumo bendruomenė, labai svarbu išsiaiškinti, kaip jos suvokia grėsmes, kadangi būtent vienodas pastarųjų suvokimas yra kolektyvinio veiksmo varomoji jėga, leidžianti aiškiai atskirti „save“ nuo „kitų“ ir suformuoti saugumo bendruomenę, užtikrinančią kolektyvinį saugumą.²⁶

Norint išanalizuoti Lietuvos ir Švedijos grėsmių suvokimą, visų pirma reikėtų apibrėžti saugumo sąvoką. Žodis „saugumas“ yra kildinamas iš senovės Romos lotyniško termino *securus*, pažodžiui reiškiančio *se* – „be“ ir *cura* – „rūpesčių“. ²⁷ Kitaip tariant, saugumas buvo suvokiamas kaip susirūpinimą keliančių problemų, pavojų nebuvimas. Nors tarptautinius santykius nagrinėjantys mokslininkai tyrimuose dažnai naudoja gana siaurą saugumo sampratą, daugiausiai atspindinčią karinius pajėgumus ir palankų karinį balansą, tačiau iš tiesų saugumas savaime yra labai plati ir daugiareikšmė sąvoka – žvelgiant iš lingvistinės filosofijos perspektyvos, negali būti vienos „teisingos“ saugumo koncepcijos, gali būti tik platesni ar siauresni apibrėžimai.²⁸ B. Buzan savo knygoje „Žmonės, valstybės ir baimė“ (1997) pateikė daugiau nei dešimtį skirtingų saugumo

²⁴ E. Adler, „Imagined (Security) Communities: Cognitive Regions in International Relations“, *Millennium: Journal of International Relations*, 1997, vol.26 (2), p. 258.

²⁵ H. Ulusoy, „Revisiting security communities after the Cold war: the constructivist perspective“. < sam.gov.tr/tr/wp-content/uploads/.../Hasan-Ulusoy3.pdf> [žiūrėta 2016 03 14]

²⁶ Ten pat.

²⁷ J. S. Dempsey, *Introduction to Private Security*. USA: Thompson Learning Inc., 2008, p. 2.

²⁸ B. Møller, *Concept of Security: The Pros and Cons of Expansion and Contraction*. Copenhagen Peace Research Institute, 2000, p. 2-3.

definicijų. Saugumas gali būti suprantamas itin plačiai, pavyzdžiui, anot Laurence Martin, jis reiškia geros ateities užtikrinimą.²⁹ Tuo tarpu Walter Lippmann pateikia gerokai siauresnį apibrėžimą, saugumą traktuojantį kaip valstybės esminių vertybių sunaikinimo pavojaus nebuvimą ir gebėjimą apginti šias vertybes, jei kiltų karas.³⁰

Šiame tyrime, atliekant grėsmių suvokimo analizę, pasitelkiama Kopenhagos mokyklos atstovo Ole Wæver pateikta konstruktyvistinė saugumo koncepcija, kurioje pastarasis suvokiamas kaip kalbos aktas, t.y. kolektyvinio grėsmės suvokimo konstravimas per viešąjį diskursą. Anot Weaver, tam tikri klausimai yra paverčiami saugumo problemomis arba, kitaip tariant, „saugumizuojami“. Saugumizacija reiškia, kad problema pristatoma kaip kelianti egzistencinę grėsmę valstybei ar kitam referentiniam objektui (vyriausybei, teritorijai, visuomenei), o tai leidžia imtis visų įmanomų priemonių grėsmei eliminuoti, pavyzdžiui, suteikia prielaidas panaudoti karinę jėgą ar vykdyti griežtesnę visuomenės kontrolę.³¹ Šį procesą galima matyti ir kaip ekstremalią politizacijos versiją, o pačių grėsmių koncepcijos varijuoja priklausomai nuo referentinio objekto ir sektoriaus, kuriam jos priskiriamos.³²

Tiriant saugumizacijos procesą svarbu suvokti, kas jį vykdo, kokias problemas iškelia, kokiame kontekste veikia ir kokių rezultatų pasiekama. Kad problema būtų saugumizuota, ji turi būti iškeliama kaip grėsmė egzistencijai, reikalaujanti prioritizavimo, skubaus veikimo ar specialiųjų, įprastų politinių procedūrų ribas peržengiančių priemonių panaudojimo ją sprendžiant, be to, kaip problemą ją turi priimti ir ženkli visuomenės dalis.³³ Šiam procesui svarbūs trijų rūšių veikėjai: referentiniai objektai, kuriems iškilusi egzistencinė grėsmė, saugumizuojantys veikėjai, kurie paskelbia apie referentiniam objektui iškilusią grėsmę (dažniausiai tai politiniai lyderiai, vyriausybės, lobistų grupės ir pan.) ir funkciniai veikėjai, kurie veikia tam tikrame saugumo sektoriuje ir gali daryti įtaką saugumizacijos procesui, tačiau patys neiškelia saugumo problemų į viešąjį diskursą.³⁴ Itin svarbu pažymėti tai, kad saugumo problemos egzistavimui nėra būtinas realios grėsmės buvimas, pakanka problemos įvardijimo grėsme.³⁵

Vis dėlto, O. Wæver saugumizacijos teorija kritikuojama dėl jos „siaurumo“. Teigiama, kad saugumizuoti tam tikrus klausimus galima pasitelkus ne tik kalbos aktą, tačiau ir menines, vizualines priemones, video medžiagą, o tai keičia ir saugumizuojančius aktorius – be tiesiogiai su valstybės valdymu susijusių asmenų, jais gali būti ir žiniasklaida bei, pavyzdžiui, menininkai. Be

---

²⁹ B. Buzan, *Žmonės, valstybės ir baimė: tarptautinio saugumo studijos po Šaltojo karo*. Vilnius: Eugrimas, 1997, p. 49 - 51.

³⁰ Ten pat.

³¹ Buzan B., Wæver O., Wilde de J., *Security: a New Framework for Analysis*. Boulder London: Lynner Rienr Publishers Inc., 1998, p. 21- 27.

³² Ten pat, p. 24-27.

³³ Ten pat.

³⁴ Ten pat, p. 35-36.

³⁵ Ten pat, p. 24.

to, teorijoje atmetami saugumizaciją lemti galintys biurokratiniai procesai ar įvairios rutinizuotos praktikos, kurių metu komunikuojama apie saugumą.³⁶ Labai svarbūs grėsmių suvokimui yra ir kultūrinis identitetas, istorinis naratyvas, socialinis, politinis ir istorinis kontekstas, kuriame konkretus saugumo diskursas atsirado.³⁷ Taigi, šiame tyrime, atliekant viešojo diskurso analizę, saugumizacijos teorijos rėmai šiek tiek išplečiami, neapsiribojant vien politinio elito retorikos analize, tačiau pasitelkiant ir žiniasklaidos pateikiamą diskursą bei platesnį kontekstą, kuriame pastarasis susiformavo.

Tam, kad analizė būtų sisteminga ir atitiktų skėtinio saugumo sampratą, grėsmių saugumui suvokimas tyrinėjamas penkiuose Kopenhagos mokyklos atstovo B. Buzan išskirtuose sektoriuose – kariniame, politiniame, ekonominiame, socialiniame ir aplinkosaugos.³⁸ Tyrinėjimo metodą, jungiantį saugumizacijos teoriją bei saugumo sektorių koncepciją, pasiūlė B. Buzan ir O. Wæver knygoje „Security: A New Framework for Analysis“ (1998).

Karinio sektoriaus grėsmės (t.y. jėgos panaudojimą) galima laikyti nacionalinio saugumo branduoliu, kadangi jos gali grėsti visos valstybės egzistencijai – nuo jos ekosistemos pažeidimo iki institucijų, ekonomikos sugriovimo ir valstybės idėjos sunaikinimo.³⁹ Taigi, jos gali pažeisti visus penkis saugumo sektorius. Be to, karinės akcijos reikalauja milžiniškų kaštų – tiek ekonominių, tiek žmogiškųjų resursų, todėl joms teikiamas aukščiausias prioritetas.⁴⁰

Tuo tarpu politinės grėsmės, kylančios iš didelės idėjų ir tradicijų įvairovės, grasina valstybės stabilumui ir jos idėjai apskritai, kadangi jos nutaikytos į nacionalinį identitetą, organizuojančią ideologiją ir valstybines institucijas. Šios grėsmės gali pasireikšti įvairiais būdais – kaip siekiai nuversti vyriausybę, sukurstyti atsiskyrimo judėjimus, spaudimo vyriausybei vykdyti tam tikrą politiką darymas ar politinės sistemos ardymas, siekiant ją susilpninti prieš karinę ataką.⁴¹

Socialines grėsmes nuo politinių atskirti nėra lengva, tačiau paprastai politinės grėsmės kyla dėl užsienio valstybių kišimosi į vidaus politikos reikalus, o socialinės - pačios valstybės viduje. Socialinis saugumas gali būti suvokiamas kaip kalbos, kultūros, religijos, papročių, etninio identiteto išsaugojimas, o vidinės socialinės grėsmės paprastai būdingos silpnoms valstybėms.⁴²

Ekonominių grėsmių vertinimas, anot B. Buzan, yra itin sudėtingas, kadangi rinkos ekonomika savaime suponuoja nesaugumą, o didesnio saugumo reikalavimas reiškia ir didesnę valstybės įsikišimą į ekonomiką. Mokslininkas teigia, kad apibrėžti normalias ekonomikos sąlygas

---

³⁶ M. McDonald, „Securitization and the Construction of Security“ *European Journal of International Relations*, 14(4), 2008, p. 7 -12.

³⁷ Ten pat, p. 13-18.

³⁸ B. Buzan, *Žmonės, valstybės ir baimė: tarptautinio saugumo studijos po Šaltojo karo*. p. 52-53.

³⁹ Ten pat, p. 161.

⁴⁰ Ten pat, p. 162-163.

⁴¹ Ten pat, p. 164.

⁴² Ten pat, p. 168-169.

yra neįmanoma, ir nors rinkos sistemoje yra daug įvairių ekonominių grėsmių, tačiau jų nagrinėjimas kaip keliančių grėsmę nacionaliniam saugumui nėra pagrįstas.⁴³ Vis dėlto, kaip buvo minėta anksčiau, saugumizacijai nėra svarbu, kad grėsmė iš tikrųjų egzistuotų, užtenka paties įvardijimo akto, todėl tai kliūčių analizei nesudaro.

Paskutiniojo, ekologinio sektoriaus grėsmės gali padaryti ne ką mažesnę žalą nei karinės. Žmonių veikla turi didelę įtaką klimato kaitai bei įvairių ekologinių problemų atsiradimui, o veikla vienoje šalyje gali turėti reikšmingų pasekmių kitai šaliai.⁴⁴ Šioje analizėje reikšminga ekologiniu požiūriu gali būti Lietuvos ir Švedijos vykdoma Baltijos jūros politika ir tai, ar ji šalių traktuojama kaip saugumo aspektas.

1.5. Metodologija

Šio tyrimo metodologiją ir vidinę darbo logiką iš pagrindų nulemia pasirinktas teorinis pagrindas. Lietuvos ir Švedijos grėsmių suvokimo analizė atliekama grėsmes, nurodytas šalių saugumą apibrėžiančiuose dokumentuose bei išskiriamas viešajame diskurse, pagal jų pobūdį išskiriant į penkis saugumo sektorius – karinį, politinį, socialinį, ekonominį ir aplinkosaugos. Grėsmių suvokimas tyrinėjamas pasitelkus kokybinį viešojo diskurso analizės metodą – nagrinėjant politikų, valstybės tarnautojų retoriką, taip pat visuomenės veikėjų pasisakymus, žiniasklaidoje pateikiamą diskursą. Be to, teoriniai rėmai šiek tiek „išplečiami“, analizėje pasitelkiant ir kiek platesnį kontekstą (kultūrinį, istorinį), kuriame diskursas susiformavo, kadangi tai padeda geriau suprasti grėsmių konstravimo logiką. Atlikus analizę, grėsmių suvokimai lyginami tarpusavyje ir vertinama, ar šalių atitinkamų saugumo aspektų suvokimas yra tapatus ir ar tai sudaro prielaidas galimam sektoriniam bendradarbiavimui ir saugumo bendruomenės susiformavimui.

Šioje analizėje naudojamosi Lietuvos bei Švedijos saugumą apibrėžiančiais dokumentais ir strategijomis, taip pat įvairiais akademiniiais bei publicistiniais straipsniais ir tyrimais. Pagrindinis dokumentas, kuriuo remiantis analizuojamos Lietuvoje iškeliamos grėsmės valstybei – Nacionalinio saugumo strategija. Švedija panašios strategijos kol kas priėmusi nėra, todėl analizuojant grėsmes remiamasi atskirais dokumentais (Švedijos gynybos politika; Švedijos grėsmių analizės; Nacionalinė kovos su terorizmu strategija; kt.) ir viešuoju diskursu. Lietuvos Nacionalinio saugumo strategija įsigaliojo 2012 metais, todėl šiame darbe tiriamas laikotarpis nuo 2012-ųjų iki 2016-ųjų metų.

---

⁴³ Ten pat, p. 169-171.

⁴⁴ Ten pat.

2. Karinės grėsmės

Lietuvos Nacionalinio saugumo strategijoje nurodyta, kad tiesioginės karinės grėsmės valstybei nėra, tačiau egzistuoja tam tikri rizikos veiksniai bei pavojai. Kaip pagrindinius Lietuvos saugumui grasinančius veiksnius galima išskirti šiuos:

- „11.1. tradicinės galios politikos apraiškos – didėjanti kai kurių regiono valstybių karinė galia, jos demonstravimo, grasinimo ją naudoti tendencijos ar panaudojimo atvejai“
- „11.3. neskaidrūs, nedemokratiniai, kitų valstybių piliečių laisva valia neparemti integraciniai projektai kaimyninėje erdvėje“⁴⁵

Nors strategijoje valstybė agresorė tiesiogiai įvardinta nėra, tačiau tiek istorinė Lietuvos patirtis, tiek viešasis diskursas suponuoja, kad kalbama apie Rusiją. 2014 metais Lietuvos didžiuosiuose miestuose atlikta apklausa parodė, kad net 87% gyventojų mano, jog Rusija gali imtis karinių veiksmų ketindama vėl okupuoti Lietuvą ar jos dalį.⁴⁶ 2015 m. taip manančių sumažėjo iki 54,5%,⁴⁷ tačiau tai tebėra itin reikšminga gyventojų dalis. Šį požiūrį didžiąją dalimi formuoja pagrindinių, populiariausių valstybės pareigūnų vieši pasisakymai bei dėl nesenos okupacijų patirties susiklostęs įsitikinimas, kad Baltijos šalys yra Rusijos interesų zona. Šalies prezidentė D. Grybauskaitė, įvardijanti Rusiją „terroristine valstybe“,⁴⁸ nuolat pabrėžia, kad pastarosios keliamą karinę grėsmę Lietuvai yra reali ir būtina ruoštis kariniam konfliktui.⁴⁹ Tam pritaria ir buvęs prezidentas V. Adamkus, teigiantis, kad imperialistinis Kremlius šiuo metu Lietuvai kelia didžiausią grėsmę.⁵⁰ Krašto apsaugos ministras J. Olekas NATO PA posėdyje intervencijos grėsmę apibūdino kaip „didelio masto“, atkreipdamas dėmesį į Kremliaus vykdomą tėvynainių, gyvenančių užsienyje, gynimo politiką.⁵¹ Neretai žiniasklaidoje galima išvysyti ir pareiškimų, kad nesustabdžius Rusijos Ukrainoje, ją gali reikėti stabdyti savo šalyje.^{52,53} Taigi, Rusijos grėsmė viešajame diskurse konstruojama pasitelkiant tokius raktažodžius kaip

⁴⁵ 2012 m. gegužės 28 d. LR Seimo nutarimu Nr. IX-907 priimta Nacionalinio saugumo strategija.

⁴⁶ Veidas.lt „87 proc. lietuvių tiki, kad Rusija gali vėl pulti Lietuvą“, 2014. <<http://www.veidas.lt/87-proc-lietuviu-tiki-kad-rusija-gali-vel-pulti-lietuva>> [Žiūrėta 2016 03 14]

⁴⁷ E. Samoškaitė, „Rusijos grėsmė pakeitė lietuvių nuomones“, 2015. <<http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/89560>> [Žiūrėta 2015 03 14]

⁴⁸ BNS, „Dalia Grybauskaitė: Rusija yra teroristinė valstybė“, 2014. <<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/dalia-grybauskaite-rusija-yra-terroristine-valstybe-56-467874>> [Žiūrėta 2015 03 14]

⁴⁹ BNS, „D. Grybauskaitė: grėsmės Lietuvai yra realios“, 2015. <<http://lzinios.lt/lzinios/Lietuvoje/d-grybauskaite-gresmes-lietuvai-yra-realios/197933>> [Žiūrėta 2016 03 14]

⁵⁰ BNS, „V. Adamkus: tikrieji Rusijos tikslai kelia grėsmę Lietuvai, 2015. <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/v-adamkus-tikrieji-rusijos-tikslai-kelia-gresme-lietuvai.d?id=67388280>> [Žiūrėta 2015 03 14]

⁵¹ NATO PA Gynybos ir saugumo komitete: dabartinė saugumo situacija Baltijos regione išlieka įtempta, – teigia J. Olekas, 2014. <http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=8029&p_k=1&p_t=147097> [Žiūrėta 2016 03 14]

⁵² LRT, „A. Matonis: Lietuvos komunikacija dėl NATO pajėgų dalyvavimo – katastrofiška“, 2014. <<http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/41251#wowzaplaystart=0&wowzaplayduration=1515000>> [Žiūrėta 2016 03 15]

⁵³ M. Laurinavičius, „Kodėl Rusijos grėsmė Baltijos šalims yra labai reali?“, 2014. <<http://www.delfi.lt/news/ringas/lit/m-laurinavicius-kodel-rusijos-gresme-baltijos-salims-yra-labai-reali-atsakymas-k-girniui.d?id=66436520>> [Žiūrėta 2016 03 15]

„imperialistinė“, „teroristinė“, „didžiulė, didelio masto grėsmė“, išskiriamas aiškus referentinis objektas, kuriam gali būti padaryta žala – karinė intervencija grasina Lietuvos valstybės suverenumui ir tautai.

2015 m. LR VSD grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimo ataskaitoje teigiama, kad itin aktyvus Rusijos karinės žvalgybos tarnybos informacijos apie Lietuvos krašto apsaugą (gynybos politiką ir pajėgumus, infrastruktūrą, bendradarbiavimą su NATO ir pan.) rinkimas bei karinių pajėgų naudojimas prieš Ukrainą rodo, kad nors Lietuvos ar kitų NATO valstybių užpuolimo tikimybė yra maža, tačiau ji egzistuoja.⁵⁴ Svarbu paminėti, kad kiekvienais metais šiose ataskaitose daugiausia dėmesio skiriama būtent Rusijai, tik šiek tiek užsimenant ir apie Baltarusiją bei kitas su tarptautine bendruomene susijusias grėsmes. Be to, Lietuvoje vykusiose konferencijose, kuriose buvo aptariamas Baltijos jūros regiono saugumas,⁵⁵ plačiausiai aptariama buvo išskirtinai Rusijos valstybės keliamas grėsmė šalių saugumui, todėl akivaizdu, jog pastaroji Lietuvoje yra absoliučiai prioritetizuojama.

Dėl tokio susitelkimo į Rusiją, Lietuva jau ilgą laiką laikoma „vieno klausimo“ valstybe.⁵⁶ Tai iš dalies atsispindi ir Lietuvos karinėje strategijoje, kurioje nurodyta, kad

„visų pirma, Lietuvos kariuomenė yra atsakinga už Lietuvos gynybą. Tačiau Lietuvai, kaip NATO ir Europos Sąjungos (toliau – ES) narei, tenka dalis atsakomybės ir už euroatlantinės erdvės saugumą ir stabilumą, todėl Lietuvos kariuomenei keliamas reikalavimas būti pasirengusiai kartu su sąjungininkais atsakyti į kylančius tarptautinio saugumo iššūkius.“⁵⁷

Akivaizdu, kad tarptautinės operacijos ir rūpestis tarptautiniu saugumu Lietuvai tėra antraeilis, kurį „tenka“ prisiimti, nes to reikalauja tarptautiniai įsipareigojimai, nors analizuojant strategiją galima pastebėti, kad Lietuvos gynyba iš pagrindų paremta tikėjimu, kad kritiniu atveju valstybę apgins tarptautinės organizacijos, kurioms ji priklauso. Šiuo atžvilgiu Lietuva gana reikšmingai skiriasi nuo Švedijos, kurios gynybos politikoje nurodyta, kad savo saugumą šalis pasiekia tik solidarizuodamasi su kitomis valstybėmis: „Švedijos gynybos ir saugumo politika siekia užkirsti kelią karui bei grėsmių iškilimui Švedijos, Šiaurės, Baltijos šalių ir Europos saugumui.“ Švedija reikšmingai prisideda prie JTO ir NATO projektų ir misijų, taip pat būdama ES nare „prisiima jungtinę atsakomybę užtikrinti Europos saugumą bei taikaus ir demokratinio vystymosi skatinimą“.⁵⁸ Taigi, Švedija prioritetizuoja regiono bei tarptautinį saugumą ir nuolat stengiasi įsitraukti į jo stiprinimą, tuo tarpu Lietuva labiausiai suinteresuota savo šalies gynyba.

⁵⁴ LR VSD Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas, Vilnius, 2015, 2016.

⁵⁵ 2015 11 20 Lietuvos Šalių sąjungos organizuota konferencija „Saugumo situacija Baltijos regione: grėsmės ir atsakas“.

2016 03 03 Gynybos paramos fondo, Pulkininkų asociacijos ir Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto organizuota konferencija „Hibridinės grėsmės Baltijos jūros regione: visuomenės atsparumo didinimas“.

⁵⁶ G. Vaščenkaitė. The Discrepancy of Lithuanian Foreign Policy: “Normative” Deeds for the „Realpolitik“ Needs? *Lithuanian Foreign Policy Review*, No. 25, 2011.

⁵⁷ 2016 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. V-252 patvirtina Lietuvos Respublikos karinė strategija.

⁵⁸ 2015 06 01 pagrindinių politinių partijų priimta Švedijos gynybos politika 2016-2020 metams.

Kita vertus, kalbant apie karinių grėsmių suvokimą, valstybės nėra kardinaliai skirtingos. Po krizės Ukrainoje, Švedijos politikų bei visuomeninių veikėjų retorikoje gana aiškiai atsispindi Rusijos sugrėsminimas, kurį dar labiau paskatino Rusijos užsienio reikalų ministerijos atstovės pareiškimas, kad „Švedijos įstojimas į NATO turėtų karines, politines ir užsienio politikos pasekmes, kurios reikalautų atsakomųjų priemonių iš Rusijos pusės“.⁵⁹ Švedijos užsienio reikalų ministrė M. Wallström neseniai išreiškė vyriausybės poziciją, kad V. Putino valdoma Rusija „šiandien yra didžiausia grėsmė“ ir „didžiausias iššūkis Europos saugumui nuo Šaltojo karo“.⁶⁰ Tuo tarpu kariuomenės vadas A. Brännström išreiškė susirūpinimą, kad Švedijai gali tekti kariauti jau kelerių metų laikotarpyje,⁶¹ o tai lėmė ženklų finansavimo kariuomenei išaugimą ir pastarosios reformavimą.⁶² Nors vyriausiasis karinių pajėgų vadas M. Byden paneigė, kad Švedijai šiuo metu kilusi tiesioginė karinė grėsmė, tačiau, anot jo, dėl vykstančios konfrontacijos tarp Rusijos ir Vakarų, konflikto tikimybė didėja.⁶³ Švedijos ambasadorius A. von Beckerath teigia, kad Rusijos agresija Ukrainos atžvilgiu parodė, kad ji yra „rimčiausia grėsmė taikai Europoje nuo Šaltojo karo“, o tai skatina Švediją dar glausčiau bendradarbiauti su Šiaurės ir Baltijos šalimis, ES bei NATO.⁶⁴ Tokios pačios nuomonės laikosi ir Švedijos ministras pirmininkas S. Löfven.⁶⁵ Prie Rusijos sugrėsminimo prisideda ir tai, kad Švedijos žiniasklaidoje nuolat transliuojami pranešimai apie Baltijos jūroje vis dažniau pasirodančius Rusijos karinius laivus ir lėktuvus.⁶⁶

Kita vertus, nemažai švedų vis dar mano, kad Rusijos agresyvus požiūris į Švediją susijęs su tuo, kad jiems nepavyko palaikyti pakankamai šiltų santykių, ir kad reikėtų stengtis užmegzti dialogą.⁶⁷ Šalyje gana dažna ir nuomonė, kad santykių blogėjimą lėmė Švedijos suartėjimas su

---

⁵⁹ Reuters, „Foreign Minister Calls in Russian Envoy Over 'Threats' About Sweden Joining NATO“, 2015.

<<http://www.atlanticcouncil.org/blogs/natosource/foreign-minister-calls-in-russian-envoy-over-threats-about-sweden-joining-nato>> [Žiūrėta 2016 03 15]

⁶⁰ O.JJ Lane, „Swedish foreign minister calls Russia biggest threat to Europe, stresses importance of ‘feminist security policy’“, 2016. <<http://www.breitbart.com/london/2016/02/24/sweden-foreign-minister-calls-russia-biggest-threat-to-europe-stresses-importance-of-feminist-security-policy/>> [Žiūrėta 2016 03 15]

⁶¹ Sweden may be at war ‘in a few years’ – top brass in leaked document, 2016. <<https://www.rt.com/news/330601-sweden-war-russia-years/>> [Žiūrėta 2015 03 15]

⁶² Försvarspolitisk inriktning 2016-2020. <<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/forsvar/forsvarspolitisk-inriktning-2016-2020/>> [Žiūrėta 2016 03 17]

⁶³ TeleSUR, „Top Swedish Army Official Warns Soldiers War is Near“, 2015.

<<http://www.telesurtv.net/english/news/Top-Swedish-Army-Official-Warns-Soldiers-War-is-Near-20160129-0033.html>> [Žiūrėta 2016 03 16]

⁶⁴ „Sanctions is not a way to punish Russia’ – Swedish ambassador tells UT“, 2015. <<http://uatoday.tv/society/swedish-ambassador-to-ukraine-discusses-sweden-nato-relations-and-russia-rsquo-s-security-threat-496326.html>> [Žiūrėta 2016 03 16]

⁶⁵ Finnish and Swedish PMs release joint statement: “Serious threat to our security”, 2016.

<http://yle.fi/uutiset/finnish_and_swedish_pms_release_joint_statement_serious_threat_to_our_security/8583414> [Žiūrėta 2016 03 16]

⁶⁶ E. Henricson, „Natos plan – efter 400 ryska aggressioner“, 2014. <<http://www.expressen.se/nyheter/natos-plan--efter-400-ryska-aggressioner/>> [Žiūrėta 2016 03 20]

⁶⁷ New Eastern Europe, „A Peace-Damaged Country“, 2015. <<http://www.neweasterneurope.eu/interviews/1725-a-peace-damaged-country/>> [Žiūrėta 2016 03 16]

NATO ir nuolatinis šių santykių stiprinimas.⁶⁸ Vis dėlto, švedai nėra linkę tikėti, kad Rusija galėtų užpulti jos neprovokuojančią ir post-sovietiniam blokui nepriklausančią valstybę,⁶⁹ tačiau Kremliaus politika laikoma vis sunkiau prognozuojama⁷⁰ - tai atsispindi ir Švedijos gyventojų apklausose. 2012 m. tik 17% apklaustųjų palankiai žiūrėjo į Švedijos narystę NATO, o absoliuti gyventojų dauguma jai prieštaravo, tačiau 2015 m. pakartota apklausa parodė, kad pritariančių narystei švedų skaičius išaugo iki 41%, dar 20% atsakė esantys neužtikrinti.⁷¹ Prie to galėjo prisidėti ir švedų saugumo tarnybos Sąpo pateikta 2014 m. ataskaita, kurioje Rusijos žvalgybinė veikla paskelbta didžiausia grėsme Švedijai – išsiaiškina, kad kas trečias šalyje esantis Rusijos diplomatas užsiėmė nelegaliu informacijos apie Švedijos gynybą, politiką, technologijas ir kt. rinkimu.⁷²

Taigi, nors Rusija viešajame diskurse grėsminama panašiai kaip Lietuvoje, vartojant tokias frazes kaip „didžiausia grėsmė“, „didžiausias iššūkis saugumui“, atkreipiant visuomenės dėmesį į „konfrontaciją tarp Rusijos ir Vakarų“, tačiau pagrindinis skirtumas yra referentinis objektas - Švedijos politinis elitas labiau akcentuoja ne grėsmę Švedijos valstybei, o visos Europos saugumui. Tai iš dalies galima paaiškinti tuo, kad Švedija jau 200 metų nebuvo įsitraukusi į karą, tuo tarpu Lietuva palyginti neseniai išsivadavo iš Rusijos okupacijos ir tapo nepriklausoma. Istorinė patirtis lemia ir skirtumus tarp visuomenių požiūrių į karinę grėsmę valstybei – lietuvių požiūris į Rusiją kaip į agresorę yra daug stipresnis nei švedų.

3. Politinės grėsmės

Lietuvos Nacionalinio saugumo strategijoje nurodyta, kad politinės grėsmės, kylančios dėl užsienio valstybių veiksmų, šalyje egzistuoja, tačiau kaip ir karinių grėsmių atveju, strategijoje konkrečiai neįvardijamos grėsmę keliančios šalys:

„10.3. kitų valstybių veikla prieš Lietuvos Respubliką – pastangos daryti įtaką Lietuvos Respublikos politinei sistemai, kariniams pajėgumams, socialiniam ir ekonominiam gyvenimui, kultūriniam tapatumui, žvalgybos tarnybų veiksmams prieš Lietuvos Respubliką ir tarptautines organizacijas, kurių narė yra Lietuvos Respublika“.

Ši priešiška Lietuvai veikla paprastai glaudžiai susijusi su informacinėmis ir kibernetinėmis atakomis, kurios taip pat pažymėtos strategijoje (10.4. ir 10.5. punktai).

⁶⁸ M. Sundberg, „Forskare: Natomedlemskap kan öka rysk aggression“, 2015. <

<http://www.dn.se/nyheter/sverige/forskare-natomedlemskap-kan-oka-rysk-aggression/> [Žiūrėta 2016 03 20]

⁶⁹ C. Idermark, „Det svenska försvaret är värdeöst gentemot rysk aggression“, 2014. <

<http://nyheter24.se/debatt/765675-det-svenska-forsvaret-ar-vardeost-gentemot-rysk-aggression/> [Žiūrėta 2016 03 20]

⁷⁰ P. Adams, „Russian menace pushes Sweden towards Nato“, 2016. <<http://www.bbc.com/news/world-europe-35456535>> [Žiūrėta 2016 03 15]

⁷¹ The Local, „More Swedes want to join Nato than stay out“, 2015. <<http://www.thelocal.se/20150914/poll-more-swedes-now-for-nato-than-against/>> [Žiūrėta 2016 03 15]

⁷² The Local, „Russia 'biggest threat' to Sweden over past year“, 2015. <<http://www.thelocal.se/20150318/russia-was-biggest-threat-to-sweden-last-year/>> [Žiūrėta 2016 03 15]

Kiek plačiau ir konkrečiau politinės grėsmės aptariamoms LR VSD Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimo ataskaitoje, kurioje nurodoma, kad pagrindinė Lietuvos interesus pažeidžianti veikla vykdoma Rusijos bei Baltarusijos tarnybų.⁷³ Pasitelkdamos žmogiškosios, elektroninės žvalgybos, taip pat kibernetinio šnipinėjimo metodus, šių šalių tarnybos siekia panaudoti surinktą informaciją paveikiant Lietuvos institucijų priimamus sprendimus, formuojant viešąją nuomonę, taip pat deda pastangas susilpninti Lietuvos gynybinius pajėgumus. Be to, Rusija vykdo aktyvų informacinį karą, skleisdama dezinformaciją apie Lietuvos vykdomą vidaus ir užsienio politiką, siekiant sumenkinti valstybės suverenitetą, įvaizdį, konstitucinę tvarką, eskaluoti tautinių mažumų Lietuvoje problemas kurstant socialinę ir etninę nesantaiką, formuoti Rusijai palankias ideologines pažiūras.⁷⁴

Apie Rusijos vykdomą informacinį karą Lietuvos žiniasklaidoje kalbama gana dažnai. Pavyzdžiui, savaitraštyje „Veidas“, kaip ir daugelyje kitų žiniasklaidos kanalų, buvo sukurta „Antipropagandos“ skiltis, kurioje nuolat pranešama apie pagrindinę Kremliaus skleidžiamą dezinformaciją,⁷⁵ kuri, ekspertų nuomone, gali dar labiau sustiprėti.⁷⁶ Lietuvos prezidentė ne kartą yra teigusi, kad „Lietuva šiandien yra propagandos karo stovyje“.⁷⁷ Pati grėsmė viešajame diskurse įvardijama įvairiai. Anot NSGK vadovo A. Paulausko, Lietuvoje veikia itin plati ir gausiai finansuojama „Rusijos propagandos infrastruktūra“,⁷⁸ kurią europarlamentaras P. Auštrevičius įvardijo Rusijos propagandą gaminančiais „fabrikais“, kuriuose dirba šimtai ar net tūkstančiai žmonių.⁷⁹ Dažnai Rusijos propaganda apibūdinama kaip „agresyvi“,⁸⁰ „karinga“, dar vadinama „Kremliaus tiesa“, teigiama, kad iškreipiančiais pranešimais Rusija siekia destabilizuoti situaciją atitinkamose šalyse.⁸¹ Analizuojant informacinio karo keliamas grėsmes, paprastai žiniasklaidoje akcentuojamas Rusijos siekis pakeisti tai, kaip Lietuvos gyventojai vertina praeitį, iškraipant

---

⁷³ LR VSD Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas.

⁷⁴ Ten pat.

⁷⁵ Veidas.lt < <http://www.veidas.lt/tag/antipropaganda> > [Žiūrėta 2016 03 25]

⁷⁶ S. Malinauskas, „Ekspertų vertinimas: žlungančios Rusijos propaganda tik stiprės“, 2015. < <http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/123028> > [Žiūrėta 2016 03 25]

⁷⁷ BNS, „Prezidentė: informacinio karo metu demokratija negali būti skystablauzdė“, 2014.

<<http://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/prezidente-informacinio-karo-metu-demokratija-negali-buti-skystablauzde-654200#ixzz44HRMNexA>> [Žiūrėta 2016 03 29]

⁷⁸ BNS, „Paulauskas: Rusijos propagandos mašina Lietuvoje finansuojama pažeidžiant įstatymus, 2015.

<<http://www.alfa.lt/straipsnis/49950874/paulauskas-rusijos-propagandos-masina-lietuvoje-finansuojama-pazeidziant-istatymus#ixzz43wbvtSdP>> [Žiūrėta 2016 03 25]

⁷⁹ L. Želniečienė, „Lietuvos iniciatyva sukurtoje Europos kovos prieš Rusijos propagandą grupėje – nė vieno lietuvių“, 2015. < <http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/lietuvo-iniciatyva-sukurtoje-europos-kovos-pries-rusijos-propaganda-grupeje-ne-vieno-lietuviu-56-553943> > [Žiūrėta 2016 03 25]

⁸⁰ Lrytas.lt „Vakarai į Baltijos rusų sielas belsis televizijos laidomis“, 2015. < <http://pasaulis.lrytas.lt/ivykiai/vakarai-i-baltijos-rusu-sielas-belsis-televizijos-laidomis.htm> > [Žiūrėta 2016 03 25]

⁸¹ Lrytas.lt „Rusijos propaganda: kur žodžiai skamba garsiau nei ginklai“, 2015. <<http://pasaulis.lrytas.lt/rytai-vakarai/rusijos-propaganda-kur-zodziai-skamba-garsiau-nei-ginklai.htm>> [Žiūrėta 2016 03 25]

istorinius faktus, diskredituoti ES ir NATO post-sovietinėse valstybėse bei suformuoti Rusijai palankias pažiūras.^{82 83}

Kita itin saugumizuojama Lietuvoje politinė grėsmė yra susijusi su energetine politika:

„10.1. ekonominė ir energetinė priklausomybė – kitų valstybių ūkio subjektų dominavimas nacionaliniam saugumui strategiškai svarbiuose ūkio sektoriuose <...>, energetikos sektoriaus izoliacija nuo ES energetinių tinklų ir sistemų, apsirūpinimo gamtinėmis dujomis priklausomybė nuo vienintelio išorės tiekėjo ir išlikęs elektros energijos sistemos integruotumas į posovietinę erdvę“.

Nors situacija nuo šios strategijos įsigaliojimo Lietuvoje kiek pakito ir Lietuva nebėra priklausoma vien nuo „egzistencinę grėsmę keliančių“⁸⁴ Rusijos energetinių išteklių (tai lėmė SGD terminalo pastatymas, leidžiantis iš Gazprom įsigyti tik mažiau nei pusę visų gamtinių dujų, taip pat „NordBalt“ elektros tiltas su Švedija, „LitPol Link“ elektros jungtis su Lenkija), tačiau bendradarbiavimas su Rusija energetikos srityje vis dar išlieka pakankamai svarus. Lietuvos žiniasklaidoje nuolat kalbama apie Rusijos naudojamą energetikos politiką kaip įrankiu daryti spaudimą Lietuvai ir kitoms post-sovietinėms valstybėms,⁸⁵ tačiau Lietuvai įgavus daugiau energetinės nepriklausomybės, saugumizacijos referentiniu objektu tampa visa Europos Sąjunga.

Buvęs LR ūkio ministras D. Kreivys atkreipė visuomenės dėmesį į tai, kad dėl geopolitinių įtampų tarp Vakarų ir Rusijos, pastaroji gali pasinaudoti energetine Europos priklausomybe kaip ginklu.⁸⁶ Lietuvos žiniasklaidoje nemažas dėmesys atkreiptas ir į N. Makarovo teiginį, kad „pagrindinė grėsmė Rusijos karinei galiai yra Vakarų šalių siekis užsitikrinti energetinę nepriklausomybę“,⁸⁷ tuo tarpu Rusija aktyviai užsiima Lietuvos gyventojų nuomonės formavimu, nutaikytu prieš energetinę nepriklausomybę.⁸⁸ Be to, pastaruoju metu labai padaugėjo diskusijų apie „Nord Stream 2“ dujotiekio tarp Rusijos ir Vokietijos projektą, kuris Lietuvos viešojoje erdvėje pateikiamas kaip ekonomiškai nenaudingas, tačiau turintis geopolitinį pagrindumą ir keliantis grėsmę ES energetikos principams ir Vidurio bei Rytų Europos energetiniam saugumui.⁸⁹

⁸²R. Pakalniėnė, „Rusija pergales siekia per informacinį karą“, 2015. <<http://lzinios.lt/lzinios/Lietuvoje/rusija-pergales-siekia-per-informacini-kara/197130>> [Žiūrėta 2016 03 26]

⁸³ S. Malinauskas, „Lietuvai paskelbtas informacinis karas: Rusija didina išlaidas propagandai, Lietuvos ekspertai perspėja apie vykstančias atakas“, 2013. <<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/lietuva-paskelbtas-informacinis-karas-rusija-didina-islaidas-propagandai-lietuvos-ekspertai-perspeja-apie-vykstancias-atakas-56-357579>> [Žiūrėta 2016 03 26]

⁸⁴ BNS, „D. Grybauskaitė: karas ir okupacija tapo realia grėsme“, 2014. <<http://lzinios.lt/lzinios/Lietuvoje/d-grybauskaitė-karas-ir-okupacija-tapo-realios-gresme/176392>> [Žiūrėta 2016 03 29]

⁸⁵ BNS, „Prezidentė: „Gazprom“ kainų politika Rusija kenkia pati sau“, 2013. <<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/-/99059>> [Žiūrėta 2016 03 29]

⁸⁶ D. Kreivys, „„Lanksti“ Lietuvos priklausomybė nuo Rusijos“, 2014. <<http://www.delfi.lt/news/ringas/politics/d-kreivys-lanksti-lietuvas-priklausomybe-nuo-rusijos.d?id=65737246>> [Žiūrėta 2016 03 29]

⁸⁷ S. Malinauskas, „Lietuvai paskelbtas informacinis karas: Rusija didina išlaidas propagandai, Lietuvos ekspertai perspėja apie vykstančias atakas“.

⁸⁸ BNS, „Rusija Lietuvoje formuoja nuomonę prieš energetinę nepriklausomybę“, 2015. <<http://zinios.tv3.lt/lietuva/zinia/2015/03/30/rusija-lietuvoje-formuoja-nuomone-pries-energetine-nepriklausomybe>> [Žiūrėta 2016 03 29]

⁸⁹ ELTA, „Prezidentė: „Nord Stream 2“ – Europos vienybės energetikoje testas“, 2016. <<http://www.delfi.lt/verslas/energetika/prezidente-nord-stream-2-europos-vienybes-energetikoje-testas.d?id=70729442>> [Žiūrėta 2016 03 29]

Teigiama, kad šiuo projektu Rusija stengiasi suskaldyti Europą ir bijomasi, kad „žemynas bus dar labiau įklampintas į priklausomybę nuo Rusijos dujų ir elektros“.⁹⁰ 2014 metais atlikta Lietuvos gyventojų apklausa parodė, kad 61,2% apklaustųjų mano, jog Rusija bando išlaikyti Lietuvą savo įtakos sferoje, pasitelkdama energetiką.⁹¹ Taigi, priklausomybė nuo Rusijos energetinių išteklių bei to sąlygotos Rusijos galimybės paveikti kaimyninių šalių politiką ir toliau laikoma viena iš pagrindinių Lietuvos politinių grėsmių.

Paskutinioji Lietuvos saugumo strategijoje įvardijama politinė grėsmė yra tarptautinis terorizmas. Vis dėlto, pastarasis viešajame diskurse saugumizuojamas nėra – terorizmo prieš Lietuvą grėsmė dažniausiai įvardijama kaip „palyginti maža“,⁹² „žema“,⁹³ teigiama, kad Lietuvoje yra „saugu“⁹⁴, „tarptautinio terorizmo grėsmė niekada nebuvo didelė“, „Lietuva nėra pagrindinė valstybė, į kurią artimiausiu metu taikytusi teroristai“.⁹⁵ Kita vertus, pastaruoju metu daugėja pranešimų, kad tarptautinis terorizmas kelia grėsmę Lietuvai tuo atžvilgiu, kad mažina tarptautinį dėmesį saugumo situacijai Rytų Europoje ir skatina Vakarų suartėjimą su Rusija.⁹⁶ Taigi, kaip ir karinių grėsmių atveju, politinės grėsmės suvokiamos kaip kylančios išskirtinai dėl Rusijos Federacijos veiklos, nukreiptos prieš Lietuvą.

Tuo tarpu Švedijoje tarptautinis terorizmas matomas kaip itin rimta šaliai iškilusi grėsmė, kadangi, kaip teigiama žiniasklaidoje, sukarintas islamizmas mato Švediją kaip teisėtą taikinį, nors ir neprioritetizuojamą.⁹⁷ Kaip tarptautinio terorizmo taikinyš Švedijoje nurodomos pagrindinės žmogaus laisvės ir teisės, demokratinės vertybės, t.y. galimybė laisvai ir nesibaiminant reikšti savo nuomonę, religinius įsitikinimus, susirinkimų laisvė ir kt..⁹⁸ Viešajame diskurse ši grėsmė apibūdinama kaip labai reali, dažnai kalbama apie vietos gyventojų ryšius su ekstremistais,

---

⁹⁰ Z. Balčytis, „Energetikos Sąjunga: tolyn nuo Rusijos ar į jos glėbį?“, 2015. <<http://balcytis.lt/energetikos-sajunga-tolyn-nuo-rusijos-ar-i-jos-glebi/>> [Žiūrėta 2016 03 29]

⁹¹ J. Augutis, Vylius Leonavičius, et al., „Karas Ukrainoje didina energetinio saugumo svarbą Lietuvoje“, 2015. <<http://www.delfi.lt/verslas/energetika/karas-ukrainoje-didina-energetinio-saugumo-svarba-lietuvoje.d?id=67528806>> [Žiūrėta 2016 03 29]

⁹² D. Pancerozas, „Ar per Lietuvą keliauja „Islamo valstybės“ teroristai?“, 2015. <<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/karo-zona/ar-per-lietuva-keliauja-islamo-valstybes-teroristai-784-503832>> [Žiūrėta 2016 03 30]

⁹³ BNS, „A. Paulauskas: Didesnę grėsmę kelia nedraugiški kaimynai, nei terorizmas“, 2016. <<http://lzinios.lt/lzinios/Lietuva/a-paulauskas-didesne-gresme-kelia-nedraugiski-kaimynai-nei-terorizmas/220135>> [Žiūrėta 2016 03 30]

⁹⁴ V. Bučiūtė, „Po išpuolio Briuselyje europarlamentarai ramina - Lietuvoje saugu“, 2016. <<http://lsveikata.lt/aktualijos/po-ispuolio-briuselyje-europarlamentarai-ramina-lietuvoje-saugu-4597>> [Žiūrėta 2016 03 30]

⁹⁵ R. Bauraitė, „Terorizmas: kokie pavojai tyko Lietuvos?“, 2015. <<http://lietuvosdiena.lrytas.lt/aktualijos/terorizmas-kokie-pavojai-tyko-lietuvos.htm>> [Žiūrėta 2016 03 30]

⁹⁶ BNS, „Lietuvos žvalgyba: migracija ir terorizmas atriša rankas Rusijai“, 2016. <<http://www.tv3.lt/naujiena/865721/lietuvos-zvalgyba-migracija-ir-terorizmas-atrisa-rankas-rusijai>> [Žiūrėta 2016 03 30]

⁹⁷ Radio Sweden, „Sweden lowers national terror threat level“, 2016. <<http://www.rcinet.ca/eye-on-the-arctic/2016/03/02/sweden-lowers-national-terror-threat-level/>> [Žiūrėta 2016 03 30]

⁹⁸ Government communication. „Prevent Preempt Protect. The Swedish counter-terrorism strategy.“ *Government Offices of Sweden*, 2014.

politinis elitas nuolat perspėja gyventojus dėl saugumo,⁹⁹ ekstremalus islamizmas traktuojamas kaip didžiausia Švedijai šiuo metu kylanti grėsmė.¹⁰⁰ Švedijos saugumo tarnyba taip pat perspėja apie šalyje veikiančius asmenis, dažniausiai radikalius islamistus ar al-Qaeda grupės pasekėjus, kurie užsiima teroristų rekrutavimu, finansavimu, propagandos skleidimu,¹⁰¹ taip pat vyksta į konflikto zonas.¹⁰² Švedijos žiniasklaidoje atsispindi tai, kad būtent asmenys, kariavę ISIS pusėje ir grįžę į Švediją laikomi rimčiausiu iššūkiu šaliai, be to, itin kritikuojami Švedijos įstatymai, neleidžiantys deportuoti į krizės apimtas gimtąsias šalis net tų asmenų, kurie įtariamai keliant teroristinę grėsmę.¹⁰³ 2015 m. pabaigoje vykdyta gyventojų apklausa parodė, kad net 46% švedų yra įbauginti galimų terorizmo aktų jų valstybėje, o dar 21% nesibaimina, tačiau ir nesijaučia visiškai ramūs.¹⁰⁴ Taigi, islamiškojo radikalizmo keliamą terorizmo grėsmę yra pagrindinė ir labiausiai saugumizuojama politinė problema Švedijoje.

Kita Švedijos politiniam saugumui kylanti grėsmė yra informacinis karas, tačiau viešojoje erdvėje jis nėra itin stipriai saugumizuojamas, labiau neutraliai pranešama apie jo egzistavimą ir propagandos šalyje veikimą. Dar 2010 m. Švedijos gynybos tyrimų agentūra atliko išsamią Rusijos informacinio karo ir informacinių operacijų technikų analizę,¹⁰⁵ o Švedijos saugumo tarnyba SAPO neseniai paskelbė, kad Rusija naudojasi informacinio karo technikomis, nukreiptomis prieš Švedijos politinį elitą ir visuomenę, taip pat remia Švedijoje veikiančius ekstremistinius judėjimus. Skleisdama propagandą ir dezinformaciją, ši valstybė siekia paveikti Švedijoje priimamus politinius sprendimus bei viešąją nuomonę, kurstyti neapykantą, ypatingai tarp musulmonų ir tautinių bendruomenių, taip pat nepasitikėjimą išrinktais valstybės pareigūnais, tačiau kol kas visuomenė yra pakankamai atspari.¹⁰⁶ Švedijos, kaip ir Lietuvos, žiniasklaidoje galima rasti

---

⁹⁹ M. Savage, „Why Sweden's terror threat is a game changer“, 2015. <<http://www.thelocal.se/20151119/why-sweden-terror-threat-is-globally-significant>> [Žiūrėta 2016 03 30]

¹⁰⁰ The Local, „Sweden on 'high' terror alert for the first time“, 2015. <<http://www.thelocal.se/20151118/sweden-reported-to-be-raising-terror-threat>> [Žiūrėta 2016 03 30]

¹⁰¹ Sakerhetspolisen, „Sweden as a potential attack target“. <<http://www.sakerhetspolisen.se/en/swedish-security-service/counter-terrorism/threats-and-threat-assessment/sweden-as-a-potential-attack-target.html>> [Žiūrėta 2016 03 30]

¹⁰² Sakerhetspolisen, „Possible changes to the threat posed to Sweden“. <<http://www.sakerhetspolisen.se/en/swedish-security-service/counter-terrorism/threats-and-threat-assessment/possible-changes-to-the-threat-posed-to-sweden.html>> [Žiūrėta 2016 03 30]

¹⁰³ C. Frick, „Därför är terrorhotet mot Sverige extra allvarligt“, 2015. <<http://nyheteridag.se/darfor-ar-terrorhotet-mot-sverige-extra-allvarligt/>> [Žiūrėta 2016 03 30]

¹⁰⁴ S. Zeronian, „Poll: Fear of terror attacks on rise, nearly half of swedes express concern“, 2015. <<http://www.breitbart.com/london/2015/12/01/poll-fear-terror-attacks-rise-nearly-half-swedes-express-concern/>> [Žiūrėta 2016 04 03]

¹⁰⁵ R. Heickero, *Emerging Cyber Threats and Russian Views on Information Warfare and Information Operations*, FOI, Swedish Defence Research Agency, Stockholm, 2010.

¹⁰⁶ M. Holmström, „Säpo varnar för ryskt psykologiskt krig – tiotal agenter på svensk mark“, 2016. <<http://www.dn.se/nyheter/sverige/sapo-varnar-for-ryskt-psykologiskt-krig-tiotal-agenter-pa-svensk-mark/>> [Žiūrėta 2016 04 12]

nemažai straipsnių, analizuojančių Rusijos skleidžiamą diskursą,¹⁰⁷ kurie prisideda prie propagandos pavojaus „nukenksminimo“.

Kita vertus, Rusija nėra vienintelė, kelianti Švedijai grėsmę informaciniu požiūriu – itin daug propagandos šalyje skleidžia ir ISIS. Viešajame diskurse atsispindi tai, kad vis daugiau jaunimo, gyvenančio Švedijoje, priima ISIS vykdomą džihadą kaip „normą“, o jų skelbiamą religiją kaip teisingą. Pranešama, kad didžioji dalis propagandos skleidžiama per socialinę mediją bei programėles, pasitelkiami filmukai, kuriuose ISIS pusėje kovojantys Švedijos piliečiai kviečia prisijungti prie šventojo karo, o švedai, mirę kovodami Sirijoje, pateikiami kaip autoritetai.¹⁰⁸¹⁰⁹ Oficialiais SAPO duomenimis, 299 švedų jau išvyko kovoti ISIS pusėje, tačiau įtariama, kad iš tikrųjų šis skaičius yra gerokai didesnis, be to, nuolat išaiškinami Islamo valstybės rėmėjai, dirbantys Švedijos valstybės tarnybose, kaip, pavyzdžiui, Švedijos nacionalinėje darbo biržoje,¹¹⁰ o tai rodo, kad radikalios islamizmo propaganda šalyje veikia itin sėkmingai. Šis reiškinys viešajame diskurse saugumizuojamas nuolat skelbiant apie ISIS nusikaltimus, grįžusių iš Sirijos buvusių kovotojų istorijas, taip pat įkurtos organizacijos, padedančios užkirsti kelią radikalizacijai bei padėti sugrįžti į visuomenę iš radikalinių organizacijų pasitraukusiems asmenims.¹¹¹

Tai, kad šalyje vykdomas informacinis karas suvokiamas kaip grėsmė, rodo ir Švedijos siekis prisijungti prie NATO Strateginės komunikacijos agentūros. Šalies gynybos ministras P. Hultqvist, kalbėdamas apie šį pasirinkimą, nurodė, kad „propaganda ir dezinformacija tapo tikromis grėsmėmis nacionaliniam saugumui“, reikalaujančiomis bendradarbiavimo su kitomis šalimis.¹¹²

Lyginant Švedijoje ir Lietuvoje saugumizuojamas politines grėsmes, galima pastebėti, kad pastarosios susitelkimas į Rusijos keliamą grėsmę, Švedijai yra mažiau aktualus. Kitaip nei Lietuva, Švedija jau ilgą laiką yra mažai priklausoma nuo importuojamų energetinių išteklių, o jų tiekimas taip pat stipriai diversifikuotas,¹¹³ todėl Rusija negali daryti įtakos Švedijos politikai, pasitelkdama energetikos faktorių. Be to, rusų populiacija šioje valstybėje taip pat yra itin maža (demografinė šalies charakteristika rodo, kad rusai nėra priskiriami prie Švedijoje gyvenančių

---

¹⁰⁷ C. Arvidsson, „Rysk propaganda sprids i Sverige“. <<http://www.svd.se/rysk-propaganda-sprids-i-sverige>> [Žiūrėta 2016 04 12] /// „Äntligen anti-rysk propaganda i Sverige“, 2015.

<<https://realistklubben.wordpress.com/2015/10/28/antligen-anti-rysk-propaganda-i-sverige/>> [Žiūrėta 2016 04 13]

¹⁰⁸ „Så lockas svenskar via nätet att strida för Isis“, 2014.

<<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=5974296>> [Žiūrėta 2016 03 13]

¹⁰⁹ The Local, „Swedish Islamist convert in Isis viral video row“, 2015. <<http://www.thelocal.se/20150203/swedish-islamist-convert-in-isis-video-row>> [Žiūrėta 2016 04 13]

¹¹⁰ A. Lake Smith, „Sweden struggles to stop radicalization at home“, 2016.

<<http://america.aljazeera.com/articles/2016/2/23/sweden-struggles-to-stop-radicalization-at-home.html>> [Žiūrėta 2016 04 13]

¹¹¹ Fryshuset. <<http://fryshuset.se/>> [Žiūrėta 2016 04 13]

¹¹² G. O'Dwyer, „Sweden Seeks To Join NATO Info War Agency“, 2015.

<<http://www.defensenews.com/story/defense/policy-budget/cyber/2015/11/01/sweden-seeks-join-nato-info-war-agency/74812076/>> [Žiūrėta 2016 04 12]

¹¹³ European Commission, „Member State's Energy Dependence: An Indicator-Based Assessment“, *European Economy Occasional Papers*, 196, 2014.

reikšmingesnių tautinių mažumų grupių)¹¹⁴, tuo tarpu Lietuvoje rusai sudaro apie 5% gyventojų,¹¹⁵ o tai rodo, kad Rusija Švedijoje negali vykdyti tokios aktyvios tėvynainių politikos, kaip Lietuvoje, todėl ir informacinio karo prieš Švediją pasekmės yra kur kas mažesnės. Gerokai didesnę nerimą Švedijai kelia Islamo valstybės ir kitų radikalių islamo judėjimų šalyje sėkmingai skleidžiama propaganda bei galima terorizmo grėsmė. Taigi, akivaizdu, kad Lietuva ir Švedija susiduria su skirtingomis politinėmis grėsmėmis, o tai įgalina šalis efektyviai bendradarbiauti tik sprendžiant tam tikrus informacinio karo klausimus.

4. Socialinės grėsmės

Lietuvos Nacionalinio saugumo strategijoje nurodoma keletas socialinių grėsmių, turinčių skirtingus padarinius: korupcija (12.2), didelė gyventojų emigracija (12.3), politinis radikalizmas ir ekstremizmas (13.2) bei vertybių krizė (13.6).

Daugiausia dėmesio viešajame diskurse skiriama emigracijos iš Lietuvos klausimui. Šis reiškinys neretai vadinamas „krize“, „didžiausia nekarine grėsme Lietuvai“, „viena opiausių visuomenės problemų“, „didžiausiu nekariniu pavojumi“, „sunkiausiu šio amžiaus išbandymu“, Lietuva vadinama „emigracijos valstybe“, nuolat atkreipiamas dėmesys į tai, kad emigracijos rodikliai Lietuvoje vieni didžiausių visoje ES.¹¹⁶ Emigracija itin saugumizuojama tiek visuomenės veikėjų, tiek politikų, o referentiniai objektai, kuriems emigracija kelia grėsmę, taip pat labai įvairūs. Anot dr. A. Maldeikienės, emigracija smukdo Lietuvos ekonomiką, neigiamai veikdama vidaus paklausą ir BVP.¹¹⁷ Prof. V. Stankūnienė teigia, kad šis reiškinys lemia „demografinę nykimą“, veikiamą sparčių gyventojų skaičiaus ir amžiaus struktūros pasikeitimų.¹¹⁸ Mokslininkai prognozuoja, kad dėl emigracijos gali išnykti ir lietuvių kalba bei kultūra - emigrantų ryšiai su Lietuva silpnėja, juntamas vis didesnis atotrūkis tarp Lietuvos ir išvykusių piliečių.¹¹⁹ Įvairiuose D.

¹¹⁴ WPR, Sweden Population 2016. <<http://worldpopulationreview.com/countries/sweden-population/>> [Žiūrėta 2016 04 10]

¹¹⁵ Lietuvos statistikos departamentas. Demografijos metraštis 2014. <<http://osp.stat.gov.lt/services-portlet/pub-edition-file?id=19938>> [Žiūrėta 2016 04 10]

¹¹⁶ V. Vasiliauskas, „Ar atrems Lietuva didžiąją nekarinę grėsmę?“, 2016. <<http://alkas.lt/2016/03/10/v-vasiliauskas-ar-atrems-lietuva-didziaja-nekarine-gresme/>> [Žiūrėta 2016 04 20] /// EMN, „Migracija: 10 metų apžvalga“, 2016. <<http://123.emn.lt/lt/bendros-tendencijos/migracija-10-metu-apzvalga>> [Žiūrėta 2016 04 20] /// L. Kriaučionytė, „Lietuvos ir kitų postkomunistinių šalių migracijos tendencijos tampa grėsmingomis“.

<<http://www.geopolitika.lt/?artc=456>> [Žiūrėta 2016 04 20] /// I. Vainienė „Emigracija – sunkiausias šio amžiaus išbandymas Lietuvai“, 2015. <<http://www.anglija.today/imigracija/emigracija--sunkiausias-sio-amziaus-isbandymas-lietuvai>> [Žiūrėta 2016 04 20]

¹¹⁷ A. Maldeikienė, „Emigracija smukdo ekonomiką“. <<http://www.businessandexhibitions.com/lt/visuomene/571-emigracija-smukdo-ekonomika>> [Žiūrėta 2016 04 20]

¹¹⁸ D. Barvičiūtė, „Emigracija kaip mirtina diagnozė“, 2016. <http://panbalsas.lt/naujienos/arti_toli/emigracija_kaip_mirtina_diagnoze> [Žiūrėta 2016 04 20]

¹¹⁹ „Mokslininkai įspėja: lietuvių kalba jau po šimtmečio išliks tik žodynuose“, 2012. <http://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos_lietuvos_zinios/mokslininkai_ispeja_lietuviu_kalba_jau_po_simtmecio_isliks_tik_zodynuose/print.1> [Žiūrėta 2016 04 20] /// R. Levickaitė, et al., „Lietuvių emigracija: baisu ne jos

Grybauskaitės bei kitų politikų pasisakymuose ir viešajame diskurse didžiausias dėmesys skiriamas būtent jaunimo emigracijai – darbingo amžiaus žmonių praradimas, protų nutekėjimas, santuokų skaičiaus bei gimstamumo mažėjimas yra labiausiai saugumizuojami emigracijos padariniai.¹²⁰

Korupcija taip pat yra gana daug dėmesio viešajame diskurse susilaukianti tema. Saugumo strategijoje nurodoma, kad ji kenkia teisėtiems asmenų ir valstybės interesams, kompromituoja įstatymo viršenybės principą, mažina piliečių pasitikėjimą demokratinėmis vertybėmis bei valdžios institucijomis.¹²¹ Kaip neigiami korupcijos padariniai viešajame diskurse išskiriami ir teisingumo, lygiateisiškumo principų pažeidimas, šešėlinės ekonomikos augimas bei kitos ekonominės problemos, su korupcija siejami ir emigracijos mastai. Neretai teigiama, kad korupcija paliečia visas gyvenimo sritis, šiam reiškiniui sagumizuoti naudojami tokie terminai kaip „nelegalus atlygis“, „neteisėti veiksmai“, „įstatymų reikalavimų nepaisymas“, „papirkimas“, „korupcijos šešėlis“, „korupcinė sąmonė“, „vienas iš pavojingiausių socialinių reiškinių“ „korupciniai nusikaltimai“, nuolat pabrėžiama, kad reikia korupcijai „užkirsti kelią“, ją „nugalėti“, „sumažinti“, „užgesinti korupcijos židinius“.¹²²

Kita strategijoje išskirta socialinė problema, susijusi su radikaliais ir ekstremistinėmis judėjimais, nors ir nurodoma kaip grėsmė, tačiau reikšmingiau saugumizuojama nėra. VSD grėsmių vertinime atsispindi požiūris, kad radikali politinė ideologija Lietuvoje yra nepopuliarios, ir nors tam tikri asmenys ar nedidelės kraštutinių pažiūrų grupės vykdo viešąsias akcijas ir mėgina skleisti propagandą, Lietuvos gyventojai į tai reaguoja neigiamai.¹²³ Viešajame diskurse politinio elito pasisakymų šia tema yra itin mažai, o politologai pritaria išvadoms, kad

---

mastai, bet nutautėjimas“, 2012. <http://www.technologijos.lt/n/zmoniu_pasaulis/redakcijos_akiratis/S-25403/straipsnis/Lietuviu-emigracija:-baisu-ne-jos-mastai-bet-nutautejimas?l=2&p=1> [Žiūrėta 2016 04 20]

¹²⁰ Prezidentės metinis pranešimas, 2015. <<https://www.lrp.lt/lt/spaudos-centras/pranesimai-spaudai/prezidentes-dalios-grybauskaites-metinis-pranesimas/22890>> [Žiūrėta 2016 04 20] /// V. Vasiliauskas, „Ar atrems Lietuva didžiąją nekarinę grėsmę?“ /// P. Tumosa, „Didžiausia grėsmė Lietuvai - jaunų talentingų žmonių emigracija“, 2012. <<http://verslas.lrytas.lt/-13378642881336322038-did%C5%BEiausia-gr%C4%97sm%C4%97-lietuvai-jaun%C5%B3-talenting%C5%B3-%C5%BEmoni%C5%B3-emigracija.htm>> [Žiūrėta 2016 04 20]

¹²¹ Lietuvos Nacionalinio saugumo strategija.

¹²² V. Denisenko, „Korupcijos žala – ne tik materialinė“ <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/korupcijos-zala-ne-tik-materialine.d?id=59468895>> [Žiūrėta 2016 04 21] /// Š. Gustainis, „Korupciją įveiks tolerancijos jai kultūros nykimas“ <<http://www.alfa.lt/straipsnis/15061004/korupcija-iveiks-tolerancijos-jai-kulturos-nykimas>> [Žiūrėta 2016 04 21] /// A. Zeltinis, „Korupcija Lietuvoje – priežastys, sprendimo būdai ir gerėjantys rezultatai“, 2015 <<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nuomones/aleksandras-zeltinis-korupcija-lietuvoje-priezastys-sprendimo-budai-ir-gerejantys-rezultatai-18-532074>> [Žiūrėta 2016 04 21] /// V. Desinenko, „Korupcija Lietuvoje: ar iš tiesų situacija tokia prasta?“ <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/korupcija-lietuvoje-ar-is-tiesu-situacija-tokia-prasta.d?id=59468259>> [Žiūrėta 2016 04 21] /// D. Simėnas, „Dėlioja, kaip estų pavyzdžiu išrūkyti korupciją Lietuvoje“, 2016 <<http://vz.lt/verslo-aplinka/politika/2016/04/21/delioja-kaip-estu-pavyzdziu-isrukyti-korupcija-lietuvoje>> [Žiūrėta 2016 04 21] /// N. Pumprickaitė, „Korupcija Lietuvoje: prarandame milijonus, jei ne milijardus“ 2016 <<http://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/korupcija-lietuvoje-prarandame-milijonus-jei-ne-milijardus-733110>> [Žiūrėta 2016 04 21]

¹²³ Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas, 2015, p. 16-17.

radikalios dešinės įtaka Lietuvoje yra labai menka.¹²⁴ Galima pastebėti ir tai, kad kraštutines ideologijas palaikančių asmenų veikla neretai siejama su Rusijos faktoriumi.¹²⁵

Paskutinioji socialinė grėsmė – vertybių krizė, yra gana sudėtinga ir nevienareikšmė. Strategijoje ji apibūdinama taip:

„nepagarba žmogaus teisėms ir laisvėms, krikščioniškųjų vertybių, šeimos instituto, liberalios demokratijos ir pliuralistinės visuomenės nuvertinimas, antihumaniškų, žmogaus gyvybės vertę menkinančių ar neigiančių, kurstančių rasinę, tautinę ar religinę nesantaiką, propaguojančių ar pateisinančių smurtą, prievartą ir genocidą teorijų, religinių doktrinų ir ideologijų plitimas“

Kaip jau buvo minėta, Lietuvoje kraštutinių ideologijų pasekėjų skaičius yra nežymus, o radikalios idėjos visuomenei nepriimtinos, todėl ši straipsnio dalis toliau analizuojama nebus. Tokios vertybės kaip demokratinė sistema, žmogaus teisės ir laisvės ir kt. yra universalios ir jų išlaikymas nekvestionuotinai yra nacionalinis valstybės interesas. Tačiau reiktų atkreipti dėmesį į tai, kad Lietuvoje saugumizuojama ir labiau privataus gyvenimo sferai priklausančių krikščioniškųjų vertybių krizė. Viešajame diskurse galima rasti nemažai teiginių (dažniausiai išsakytų konservatyviųjų pažiūrų politinio elito ar visuomenės veikėjų), kad krikščioniškas vertybes reikia ginti, nes jų nykimas silpnina šeimos institutą bei lemia visuomenės senėjimą ir nykimą, be to, Lietuvos istorinė kultūra yra glaudžiai susijusi su krikščionybe, todėl tai turėtų atsispindėti ir šalies politikoje.¹²⁶ Tai rodo, kad lietuvių visuomenė laikoma pakankamai homogeniška ir norima ją tokia išsaugoti.

Tuo tarpu Švedijos visuomenės modelis kardinaliai skiriasi nuo Lietuvos ir tai lemia kitokias socialines įtampas bei grėsmes. Jau nuo 1975 m. Švedijoje oficialiai įtvirtintas multikultūralizmas, t.y. įvairių tautų ir kultūrų sugyvenimas valstybėje neasimiliuojant, lėmė tai, kad iki tol gana homogeniškoje valstybėje atsirado stipriai etniškai heterogeniška visuomenė. Šiuo metu Švedijos viešasis diskursas socialinių grėsmių atžvilgiu yra pasidalinęs į dvi priešiškas puses. Valdantysis socialdemokratinis elitas ir toliau siekia išlaikyti multikultūralizmą ir grėsmina Švedijoje vis labiau populiarėjančias radikaliosios dešinės politines jėgas bei anti-multikultūralistines, anti-imigracines pažiūras, tačiau dalis visuomenės bei kraštutinių dešiniųjų pažiūrų politikai yra itin kritiškai vykdomų migracijos politikų bei susiklosčiusio socialinio modelio atžvilgiu.

¹²⁴ A. Zaremba, „Ar egzistuoja radikali dešinė Lietuvoje?“. *Politologija* 2013/3 (71), p. 49-74.

¹²⁵ D. Dabašinskas, „Kas slepiasi po Lietuvos radikalų kauke?“, 2015 < <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-02-10-kas-slepiasi-po-lietuvos-radikalų-kauke/127349>> [Žiūrėta 2016 04 21] /// J. Anilionytė, „Kaune nušvilpė radikalus: jie nesudarys įspūdžio, kad Lietuvoje – nepasitenkinimas“, 2015 < <http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/93168#wowzaplaystart=193000&wowzaplayduration=29000>> [Žiūrėta 2016 04 21]

¹²⁶ R. J. Dagys, „Liberali pasaulėžiūra veda į lietuvių tautos nykimą“, 2015 < <http://alkas.lt/2015/03/19/r-dagys-liberali-pasauleziura-veda-i-lietuviu-tautos-nykima/>> [Žiūrėta 2016 04 21] /// O. Voverienė, „Lietuvių tautos vertybės ir politika“. < http://www.llks.lt/pdf2/Voveriene_%20Lietuviu%20tautos%20vertybes%20ir%20politika.pdf> [Žiūrėta 2016 04 21] /// Respublika, „Lietuvos dilema: tarp Europos ir Dievo“, 2015 < http://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos_lietuvos_zinios/lietuvos_dilema_tarp_europos_ir_dievo/,print.1> [Žiūrėta 2016 04 21] /// V. Valiušaitis, „Krikščioniškoji mintis lietuvių politinėje istorijoje“, 2015 < http://www.propatria.lt/2015/07/vidmantas-valiusaitis-krikscioniskoji_10.html> [Žiūrėta 2016 04 21]

Multikultūralizmą bei imigracijos mastus grėsminančiame diskurse nemažai diskutuojama apie tai, kad Švedijoje susidarė „paralelinės visuomenės“, sudarytos iš imigrantų, kultūriškai reikšmingai besiskiriančios nuo švedų ir gyvenančios segreguotuose regionuose arba „mikrovalstybėse“. Itin plačiai naudojamas argumentas, kad Švedijos valdžia nebesugeba kontroliuoti visų šių regionų, į kai kuriuos jų negali patekti net policija ar medikai, juose neveikia Švedijos įstatymai. Multikultūralizmas bei imigracija siejami ir su aukšta išprievartavimų statistika, nusikalstamumu.¹²⁷ Grėsminant multikultūralizmą neretai naudojami tokie raktažodžiai kaip „krizė“, „žlugęs projektas“, „naikinantis valstybę“, „priverstinis etnis diversifikavimas“, „nevaldoma imigracija“, „grėsmė gerovės sistemai“, atkreipiamas dėmesys į tai, kad visuomenės modeliai turi vystytis savaime, o ne būti kuriami dirbtiniu būdu, nes tai kuria visuomenės susiskaldymą ir įtampas.¹²⁸ Be to, kritikuojamas ir multikultūralizmo laikymas savaimine vertybe ir absoliutu, pabrėžiama, kad kultūriniai aspektai, pateisinantys neapykantos kurstymą, kitatikių persekiojimą ar kitus žmogaus teisių pažeidimus, Švedijoje neturėtų būti toleruojami.¹²⁹ Švedijos demokratų partijos nariai multikultūralizmą dažnai nurodo kaip „nedemokratiškos, ksenofobiškos visuomenės“ priežastį, grėsmina tai, kad „tylos kultūra“, baimė kritikuoti dabartinį visuomenės modelį ir politikas užgožia problemų sprendimo būtinybę, be to, anot jų, veikianti cenzūra, neleidžianti kritikuoti „tragiškų“, „neatsakingų“ imigracijos politikų, vedančių prie „gerovės valstybės žlugimo“, rodo, kad Švedija nebėra teisinė valstybė.¹³⁰ Tai, kad šis diskursas susilaukia dalies visuomenės palaikymo, įrodo Švedijos demokratų partijos populiarumas – 2014 m. rinkimuose surinkusi 12,9% balsų ši partija tapo trečia didžiausia politine jėga Švedijoje, o naujausios apklausos rodo, kad šią partiją palaiko 28,8% rinkėjų.¹³¹

---

¹²⁷ M. Basa, „Swedish Politician: ‘Muslims & Multiculturalism are Destroying Sweden’“, 2015.

<<http://mantalk.mobi/Swedish-Politician-Muslims-Multiculturalism-are-Destroying-Sweden>>, [Žiūrėta 2016 04 23] /// C. Ellis, „Total Failure of Multiculturalism in Sweden: A Factual Exposition“, 2016.

<<http://www.eurocanadian.ca/2016/03/total-failure-of-multiculturalism-in-sweden.html>> [Žiūrėta 2016 04 23] /// M. Giannangeli, „As Sweden burns, is it time to rethink our immigration policy“, 2013.

<<http://www.express.co.uk/comment/expresscomment/402693/As-Sweden-burns-is-it-time-to-rethink-our-immigration-policy>> [Žiūrėta 2016 04 23] /// A.J. Washington, „Multicultural Sweden Bursting at the Seams“, 2015.

<<http://www.heresyblog.net/2015/01/multicultural-sweden-bursting-at-seams.html>> [Žiūrėta 2016 04 23]

¹²⁸ O. Sjöström, „Mångkultur bland det svenskaste som finns“, 2015. <<http://www.svd.se/mangkultur-bland-det-svenskaste-som-finns>> [Žiūrėta 2016 04 23] /// N. Shachar, „Mångkultur utan multikulturalism“, 2013.

<<http://www.dn.se/kultur-noje/mangkultur-utan-multikulturalism/>> [Žiūrėta 2016 04 23] /// Av Pettersson, „Finns det mångkulturella paradiset?“, 2014. <<https://petterssonsblogg.se/2014/08/28/finns-det-mangkulturella-paradiset/>> [Žiūrėta 2016 04 23]

¹²⁹ M. Tunchag, „Mångkultur? Nej, Tack!“, 2015. <<https://detgodasamhallet.com/2015/10/26/mangkultur-nej-tack/>> [Žiūrėta 2016 04 23]

¹³⁰ E. Yurkovskaya, „Mångkultur, censur och tystnadskultur“, 2016.

<<http://www.motpol.nu/gastkronikor/2016/01/11/mangkultur-censur-och-tystnadskultur/>> [Žiūrėta 2016 04 23] /// R.

Kipling, „Åkesson: ”Sverige kan inte hantera fortsatt massinvandring”“, 2016. <<http://www.exponerat.net/akesson-sverige-kan-inte-hantera-fortsatt-massinvandring/#sthash.xCGOfuQ8.dpuf>> [Žiūrėta 2016 04 23] /// M.J. Larsson, „SD inleder kampanj mot invandring“, 2015. <<http://www.dn.se/nyheter/politik/sd-inleder-kampanjer-for-folkomrostning-och-mot-asylsokande/>> [Žiūrėta 2016 04 23]

¹³¹ E.R. Barber, „Sweden: The end of the multicultural fantasy“, 2016. <<https://gianalytics.org/374-sweden-the-end-of-the-multicultural-fantasy/>> [Žiūrėta 2016 04 23]

Daugumos politikų bei populiariosios žiniasklaidos diskursas pateikia multikultūralizmą bei imigraciją kaip itin svarbius ir reikalingus Švedijos valstybei, o negatyvūs teiginiai apie šiuos reiškinius traktuojami kaip melas, propaganda,¹³² anti-imigracinių nuostatų besilaikantys žmonės grėsminami naudojant tokius epitetus kaip „rasistas“, „ksenofobas“ ar net „fašistas“, „nacis“, aršiai kritikuojant.¹³³ Itin saugumizuojamas ir radikalios Švedijos demokratų partijos iškilimas, kritikuojant bei skleidžiant negatyvią informaciją apie partijos narius, lyginant jų pasisakymus su Putino ar Erdoğano, diskredituojant jų pažiūras kaip „Stalinistines“, „įkvėptas Šiaurės Korėjos“, pabrėžiant, kad ši partija nesiūlo tinkamų politikų, tik iškreiptą realybės įsivaizdavimą, nekviečiant šiai partijai priklausančių parlamentarų į posėdžius, kuriuose aptarinėjami migracijos, pabėgėlių klausimai.¹³⁴ Žiniasklaidoje ši partija paprastai apibūdinama kaip rasistinė, neo-fašistinė.¹³⁵

Taigi, Švedijoje veikiantis multikultūralizmo modelis bei dideli imigracijos mastai sukūrė tokius iššūkius kaip radikaliosios dešinės politinių jėgų iškilimas bei visuomenės susiskaldymas vidaus politikos klausimais. Kaip socialinę grėsmę galima išskirti ir imigrantų apgyvendintas zonas, kuriose Švedijos teisėsauga yra praradusi kontrolę. Tuo tarpu Lietuvoje visuomenė yra pakankamai homogeniška, o tai lemia ir visiškai kitokius valstybei kylančius socialinius iššūkius. Pagrindinėmis socialinėmis grėsmėmis laikomi dideli emigracijos mastai, kenkiantys šalies demografinėi padėčiai bei ekonomikai, taip pat išsiskynijusi koropecija (tuo tarpu Švedija laikoma trečia skaidriausia valstybe pasaulyje),¹³⁶ valstybėje nėra reikšmingą grėsmę keliančių radikalų judėjimų.

5. Ekonominės grėsmės

---

¹³² K. Bergkvist, „Nej, det är ingen massinvandring till Sverige“, 2015. <<http://www.gd.se/opinion/ledare/nej-det-ar-ingen-massinvandring-till-sverige>> [Žiūrėta 2016 04 23] /// G. Nipe, „Sverige måste införa massinvandring för att klara framtiden“, 2014 <<http://nyheter24.se/debatt/771833-sverige-maste-infora-massinvandring-for-att-klara-framtiden>> [Žiūrėta 2016 04 23] /// S. Fadai, „Vi behöver öka vår invandring“, 2015 <<http://www.expressen.se/debatt/vi-behoover-oka-var-invandring/>> [Žiūrėta 2016 04 23] /// V. Svärd, „Myter om invandring“, 2014. <<https://veronicasvard.wordpress.com/myter-om-invandring/>> [Žiūrėta 2016 04 23]

¹³³ L. Elmervik, „Christer Sandelin svarar på kritiken: ”Jag älskar mångkultur”“, 2015. <<http://www.aftonbladet.se/nojesbladet/article21616321.ab>> [Žiūrėta 2016 04 23]

¹³⁴ SVD, „Politiker skryter om våldsdåd under FN-tjänst“, 2016. /// M. Eriksson, „En förkrossande majoritet är icke-rasister“, 2016 <<http://www.svd.se/politiker-skryter-om-valdsdad/om/sverigedemokraterna>> [Žiūrėta 2016 04 23] /// S. Finnström, et al., „Sverigedemokraterna misstolkar begreppet kultur“, 2014. <<http://www.svt.se/opinion/sverigedemokraterna-misstolkar-begreppet-kultur>> [Žiūrėta 2016 04 25] /// D. Gellerman, „SD och uteslutningarna – dåtid, nutid och framtid“, 2015. <<http://www.motpol.nu/davidgellerman/2015/09/04/sd-och-uteslutningarna-datid-nutid-och-framtid/>> [Žiūrėta 2016 04 25]

¹³⁵ D. Karlsson, „Varför växer SD?“, 2015. <<http://www.motpol.nu/danielkarlsson/2015/04/23/varfor-vaxer-sd/>> [Žiūrėta 2016 04 25] /// D. Nordström, „Därför kallar vi SD för ett rasistiskt parti“, 2014. <<http://blogg.mittmedia.se/nordstrom/2014/04/01/560/>> [Žiūrėta 2016 04 25]

¹³⁶ The Local, „Sweden is now 'third least corrupt' country on the planet“, 2016. <<http://www.thelocal.se/20160127/sweden-is-now-the-third-least-corrupt-country-on-the-planet>> [Žiūrėta 2016 04 25]

Lietuvos saugumo strategijoje nurodomos trys pagrindinės vidaus ekonomikos grėsmės – netolygi ekonominė raida (12.1), ekonomikos ir ūkio pažeidžiamumas (13.3) bei šešėlinė ekonomika (13.4), tačiau tik paskutiniai susilaukia didesnio dėmesio viešajame diskurse. Šešėlinė ekonomika yra gana stipriai ekonomistų bei politikų saugumizuojamas klausimas, pateikiant jį kaip „vieną opiausių problemų Lietuvoje“. Teigiama, kad šešėlis ekonomikoje yra „plačiai paplitęs“, „vienas didžiausių ES“, „gali sudaryti net apie ketvirtį Lietuvos BVP“, todėl reikia „stiprinti kovą“, „kovoti efektyviau“, „išlįsti iš šešėlio“, „išsivalyti iš juodos apyvartos“. Šešėlinė ekonomika viešajame diskurse paprastai siejama su atlyginimais „vokeliuose“, kontrabanda, mokestiniais pažeidimais, nelegalia darbo jėga.¹³⁷ Premjeras A. Butkevičius neretai pabrėžia, kad šešėlis „labai daug kainuoja valstybei ir jos žmonėms“,¹³⁸ kaip šešėlinės ekonomikos padariniai dažniausiai nurodomi mokesčių nesurinkimas, organizuoto nusikalstamumo finansavimas, galimybė nepilnamečiams įsigyti tabako ir alkoholio gaminių.¹³⁹ Prie šio reiškinių grėsminimo prisideda ir įvairios rengiamos informacinės kampanijos, akcijos, skatinančios piliečių nepakantumą kontrabandai, mokesčių slėpimui.¹⁴⁰ Apklausos rodo, kad net 83% Lietuvos verslininkų mato šešėlinę ekonomiką kaip svarbią problemą,¹⁴¹ tačiau negalima teigti, kad šio klausimo saugumizacija yra pakankamai veiksminga, kadangi net 62% gyventojų toleruoja šešėlinę prekybą,¹⁴² o 29% turi draugų ar artimųjų, kurie pastaraisiais metais dirbo šešėlyje.¹⁴³ Be šešėlinės ekonomikos, ekonomistai įvardija ir tokias Lietuvos ekonomikai kylančias grėsmes kaip neadekvati darbo rinka, valstybės skolos našta, nediversifikuotas eksportas, per mažas patrauklumas užsienio investuotojams bei investicijų trūkumas, didelė mokestinė našta verslui,¹⁴⁴

---

¹³⁷ LLRI, „Trečdalis gyventojų turi šešėlyje dirbančių artimųjų, beveik pusė perka iš nelegalių pardavėjų“, 2015. <<http://www.llri.lt/naujienos/ekonomine-politika/llri-trecdalis-gyventoju-turi-seselyje-dirbanciu-artimuju-beveik-puse-perka-is-nelegaliu-pardaveju/lrinka>> [Žiūrėta 2016 04 26] // BNS, „Šešėlinė ekonomika mūsų šalyje tiesiog klestėte klesti“, 2014 <<http://verslas.lrytas.lt/izvalgos-ir-nuomones/seseline-ekonomika-musu-salyje-tiesiog-klestete-klesti.htm>> [Žiūrėta 2016 04 26] // Beseselio.lt statistika, 2016 <<http://www.beseselio.lt/statistika>> [Žiūrėta 2016 04 26] // M. Žilionis, „Kiek iš tiesų turi uždirbti lietuviai: trys versijos“, 2016. <<http://www.delfi.lt/verslas/verslas/kiek-is-tiesu-turi-uzdirbti-lietuviai-trys-versijos.d?id=70992690>> [Žiūrėta 2016 04 26]

¹³⁸ ELTA, „Vyriausybės vadovas: turi garsiai skambėti "ne" šešėlinei ekonomikai“, 2013. <<http://www.ve.lt/naujienos/lietuva/lietuvas-naujienos/vyriausybes-vadovas-turi-garsiai-skambeti-ne-seselinei-ekonomikai-991325/>> [Žiūrėta 2016 04 26]

¹³⁹ 15min, „Valdžios ir verslo atstovai skatins piliečių nepakantumą kontrabandai“, 2014. <<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/valdzios-ir-verslo-atstovai-skatins-pilieciu-nepakantuma-kontrabandai-56-429956>> [Žiūrėta 2016 04 26]

¹⁴⁰ LRT, „Prasideda akcija „Šioje šalyje nėra vietos šešėliui“, 2015. <<http://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/prasideda-akcija-sioje-salyje-nera-vietos-seseliui-662-503741>> [Žiūrėta 2016 04 26]

¹⁴¹ IZINIOS.lt, „Kovoje su šešėline ekonomika lietuviai gerokai atsilieka nuo estų“, 2015. <<http://Izinios.lt/Izinios/Ekonomika/kovoje-su-seseline-ekonomika-lietuviai-gerokai-atsilieka-nuo-estu/213171>> [Žiūrėta 2016 04 26]

¹⁴² Beseselio.lt statistika.

¹⁴³ LRT, „Trečdaliui lietuvių šešėlis – nieko tokio“, 2015. <<http://www.lrt.lt/naujienos/ekonomika/4/120503#wowzaplaystart=2959000&wowzaplayduration=50000>> [Žiūrėta 2016 04 26]

¹⁴⁴ K. Šliužas, „Krizės grėsmės nedingo, tik padidėjo“, 2015. <<http://Izinios.lt/Izinios/Ekonomika/krizes-gresmes-nedingo-tik-padidejo/215304>> [Žiūrėta 2016 04 26] // M. Noreika, „Verslas 2014“: 7 grėsmės Lietuvos ekonomikai“. <<http://vz.lt/archive/article/2013/10/16/verslas-2014-7-gresmes-lietuvas-ekonomikai>> [Žiūrėta 2016 04 26]

tačiau šiems klausimams nagrinėti viešajame diskurse pernelyg daug dėmesio neskiriama, apsiribojama ekonomistų tyrimais bei komentarais.

Analizuojant Švedijos viešąjį diskursą, galima pastebėti, kad apie ekonomines grėsmes kalba išskirtinai socialistinės politinės jėgos¹⁴⁵ arba jau minėtieji Švedijos demokratai, išvelgiantys grėsmę gerovės modeliui, tačiau plačiau saugumizuojamų ekonominių problemų viešajame diskurse nėra. Švedija yra gerovės valstybė, turinti stiprią, konkurencingą ir stabiliai augančią mišrią ekonomiką, kurioje beveik nėra tokių Lietuvai būdingų reiškinių kaip korupcija ar šešėlinė ekonomika, šalyje gana nedideli nedarbo rodikliai,¹⁴⁶ be to, švedai laikomi penkta turtingiausia tauta pasaulyje,¹⁴⁷ todėl tam tikrų ekonominių reiškinių sugrėsminimui nėra pagrindo.

6. Aplinkosauginės grėsmės

Švedija ir Lietuva dalyvauja įvairiuose tarptautiniuose projektuose, kurių tikslas yra kova su klimato kaita, tačiau šiame skyriuje bus aptariamas tik valstybių požiūris į joms itin aktualias su Baltijos jūra susijusias problemas, t.y. ar pastarosios traktuojamos kaip grėsmės.

Galima pastebėti tendenciją, kad Lietuvoje pranešimai apie Baltijos jūrą pasirodo tik po šiam klausimui aptarti skirtų tarptautinių konferencijų ar forumų, dažniausiai atkreipiant dėmesį į tai, kad Baltijos jūra - viena iš labiausiai užterštų pasaulyje, o pastangos mažinti taršą bei tausoti aplinką yra nepakankamos,¹⁴⁸ supažindinama su taršos priežastimis,¹⁴⁹ taip pat patariama saikingai vartoti žuvį, pranešama, kad joje gali būti nemaži kiekiai dioksinų.¹⁵⁰ Vis dėlto, šie pranešimai yra itin reti, dažniausiai visuomenę informuoja mokslininkai ar žurnalistai, o politinio elito pasisakymų Baltijos jūros klausimu beveik nėra. Tai rodo, kad Baltijos jūros užterštumas Lietuvoje nėra traktuojamas kaip nacionalinio saugumo klausimas ir juo rūpinamasi tiek, kiek reikalauja ES Baltijos jūros regiono strategija.

---

¹⁴⁵ Ekonomisk politik – fördjupning. <https://www.vansterpartiet.se/?post_type=politikfordjupning&p=3197> [Žiūrėta 2016 04 27]

¹⁴⁶ 2016 Index of Economic Freedom. Sweden. <<http://www.heritage.org/index/country/sweden>> [Žiūrėta 2016 04 27]

¹⁴⁷ The Local, „Swedes are fourth richest people in Europe“, 2015. <<http://www.thelocal.se/20150929/swedes-are-fourth-richest-people-on-the-planet>> [Žiūrėta 2016 04 27]

¹⁴⁸ Forex.lt „Švari Baltijos jūra - nepasiekta Europos svajonė“, 2016.

<<http://www.forex.lt/index.php/visuomene/gyvenimo-budas/item/33382-%C5%A1vari-baltijos-j%C5%ABra-nepasiekta-europos-svajon%C4%97>> [Žiūrėta 2016 04 28] /// Š. Meškys, „Pavojus Baltijos jūroje: saugotis reikėtų visai ne medūzų“, 2015. <<http://gamta.lrytas.lt/eko/pavojus-baltijos-juroje-saugotis-reiketu-visai-ne-meduzu.htm>> [Žiūrėta 2016 04 28]

¹⁴⁹ E. Mačiulskis, G. Pranskevičius, „Dabartinė ekologinė situacija Lietuvoje“. <<http://mediapro.lt/dabartine-ekologine-situacija-lietuvoje/>> [Žiūrėta 2016 04 28] /// Alfa.lt „Baltijos jūros regionas – vienas jautriausių oro taršos iš laivų atžvilgiu“, 2014. <<http://www.alfa.lt/straipsnis/584203/baltijos-juros-regionas-vienas-jautriausiu-oro-tarsos-is-laivu-atzvilgiu#ixzz476q2e2HT>> [Žiūrėta 2016 04 28]

¹⁵⁰ R. Levickaitė, „Mokslininkai perspėjo: kartu su žuvimi – porcija antibiotikų, 2015.

<<http://www.delfi.lt/grynas/aplinka/mokslininkai-perspejo-kartu-su-zuvimi-porcija-antibiotiku.d?id=67254298>> [Žiūrėta 2016 04 28] /// L. Šaltė, „Kokias stintas mums dovanoja užteršta Baltija?“, 2016.

<<http://skonis.lrytas.lt/gurmanu-klubas/kokias-stintas-mums-dovanoja-uztersta-baltija.htm>> [Žiūrėta 2016 04 28]

Kitaip nei Lietuvoje, Švedijoje Baltijos jūros taršos bei aplinkosaugos klausimams viešajame diskurse skiriama gana daug dėmesio. Jūra laikoma „itin pažeidžiama“, „unikalia ir labai jautria“, teigiama, kad ji pernelyg išnaudojama ir būtina imtis griežtų priemonių šioms problemoms spręsti, kvestionuojamos ES politikos, skatinančios jūrinės industrijos augimą, nors pastarasis ir turėtų būti vykdomas tausojant gamtą. Pabrėžiama, kad be gyvos jūros nebus nei augimo, nei jūrinės ekonomikos.¹⁵¹ Taip pat aršiai kritikuojamos ir esamos jūros apsaugos priemonės, teigiama, kad jos yra tarsi „pokštas“, lyginant su problemų rimtumu – dėl politikų aplaidumo „mirštančia“, „nykstančia“ jūra.¹⁵² Kaip galimos dabartinės Baltijos jūros taršos pasekmės nurodomas ne vien ekosistemų žūtis, kai kurių gyvūnijų bei augalijos rūšių išnykimas, tačiau ir tai, kad dėl žuvyje susikaupusių toksinų ją vartojantys žmonės gali susirgti vėžiu, pakenkti savo imuninei sistemai.¹⁵³ Švedijoje ši problema saugumizuojama ne tik mokslininkų, tačiau ir politikų, nuolat vykdomi įvairūs moksliniai tyrimai, veikia nemažai aplinkosauga besirūpinančių organizacijų, kurios sudaro politiniam elitui papildomą spaudimą, Švedijos gyventojai nuolat skatinami tausoti aplinką, rūpintis Baltijos jūros švara.¹⁵⁴

Reikėtų pastebėti, kad Švedija vertinama kaip labiausiai aplinka besirūpinanti valstybė pasaulyje,¹⁵⁵ savo pavyzdžiu siekianti paskatinti aplinkosauga rūpintis ir kitas šalis.¹⁵⁶ Šalies aplinkosaugos strategijoje nurodyta, kad Švedijos išsikelti tikslai gali būti pasiekti tik bendradarbiaujant ES, Jungtinių tautų ir kitais tarptautiniais lygmenimis, o Švedija turėtų lyderiauti sprendžiant ekologines problemas bei įkvėpti kitas valstybes labiau rūpintis gamta.¹⁵⁷ Taigi, akivaizdu, kad Švedijos saugumo kultūroje ekologinėms grėsmėms skiriamas itin didelis dėmesys. Nors Lietuva ir Švedija glaudžiai bendradarbiauja ES kuruojamuose aplinkosaugos projektuose, Lietuvos saugumo kultūroje šios grėsmės kol kas dar laikomos pakankamai nežymiomis, o tai galima laikyti viena iš kliūčių tvarios saugumo bendruomenės susiformavimui.

---

¹⁵¹ A. Bondesson, „Blå tillväxt kring Östersjön, kan det vara positivt för miljön?“, 2015. <<http://supermiljobloggen.se/nyheter/2015/07/bla-tillvaxt-kring-ostersjon-kan-det-vara-positivt-for-miljon>> [Žiūrėta 2016 04 28]

¹⁵² Therese Svensson, „Östersjön ett förorenat hav“, 2015. <<http://offensiv.socialisterna.org/sv/1155/inrikes/11621/%20>> [Žiūrėta 2016 04 28] /// WWF, „Övergödning – Östersjön“. <<http://www.wwf.se/vrt-arbete/hav-och-fiske/rdda-stersjn/minska-vergdningen/1133391-vergdning-stersjn>> [Žiūrėta 2016 04 28]

¹⁵³ Föreningen i Östersjön. <<http://www.balticpops.se/forening-ostersjon.html>> [Žiūrėta 2016 04 28]

¹⁵⁴ Undersökningar om marint skräp. <<http://www.hsr.se/det-har-gor-vi/hav/undersokningar-om-marint-skrap>> [Žiūrėta 2016 04 28]

¹⁵⁵ R. Swain, „Earth Talk: Sweden leads world in sustainability“, 2014. <<http://www.poughkeepsiejournal.com/story/tech/science/environment/2014/11/02/earth-talk-global-sustainability/18185777/>> [Žiūrėta 2016 05 03] /// J. Phillips, „Sweden retains crown as world's 'most sustainable country'“, 2015. <<http://www.businessgreen.com/bg/news/2414952/sweden-retains-crown-as-worlds-most-sustainable-country>> [Žiūrėta 2016 05 03]

¹⁵⁶ Å. Romson, „Sweden is challenging the world to go fossil fuel-free“, 2015. <<http://www.theguardian.com/environment/2015/nov/26/sweden-is-challenging-the-world-to-go-fossil-fuel-free>> [Žiūrėta 2016 05 03]

¹⁵⁷ Swedish Environmental Protection Agency, „Sweden's environmental objectives – an introduction“, 2012. <<http://www.swedishepa.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-8620-6.pdf?pid=6759>> [Žiūrėta 2016 05 03]

Išvados

Lietuvos vyriausybės vykdomoje užsienio politikoje galima įžvelgti aiškią orientaciją į Šiaurės šalis – deklaruojamas siekis priklausyti konsoliduotam Šiaurės ir Baltijos šalių regionui, viešajame diskurse kalbama apie saugumo bendruomenės susikūrimo galimybę. Anot E. Adler, saugumo bendruomenė yra socialinis konstruktas, kuriam reikalingas tų pačių vertybinių principų laikymasis bei tapatus „aš“ ir „kitas“ atskyrimas, t.y. vienodas grėsmių suvokimas. Būtent pastarasis buvo vertinamas šiame tyrime – Lietuvos bei Švedijos viešajame diskurse saugumizuojamos problemos buvo analizuojamos penkiuose B. Buzan išskirtuose tradicinio saugumo sektoriuose – kariniame, politiniame, socialiniame, ekonominiame bei aplinkosaugos.

Saugumo sektorius	Saugumizuojamos problemos	Lietuva	Švedija
Karinis	Rusijos agresijos grėsmė	+	+
Politinis	Informacinis karas (Rusija)	+	+
	Informacinis karas (ISIS)	-	+
	Rusijos energetinė politika	+	-
	Tarptautinis terorizmas	-	+
Socialinis	Korupcija	+	-
	Emigracija	+	-
	Politinis radikalizmas ir ekstremizmas	-	+
	Vertybių krizė	+	-
	Imigracija	-	+
	Multikultūralizmas	-	+
Ekonominis	Šešėlinė ekonomika	+	-
Ekologinis	Baltijos jūros užterštumas	-	+

Lietuvoje ir Švedijoje saugumizuojamos problemos 2012-2016 m.

Karinio sektoriaus grėsmės tiek Lietuvoje, tiek Švedijoje suvokiamos ir saugumizuojamos panašiai. Kaip vienintelė agresorė, galinti pažeisti karinį saugumą, matoma Rusija – pastarosios politika abiejų šalių viešajame diskurse nurodoma kaip didžiausia, rimčiausia grėsmė, didžiausias iššūkis saugumui. Rusija matoma kaip turinti imperialistinių interesų, nuolat pranešama apie pažeidimus, užfiksuotus Baltijos jūros regiono oro ir vandens erdvėse. Vis dėlto, skiriasi saugumizacijos referentinis objektas – Lietuvoje Rusija matoma kaip grėsmė valstybės suverenumui, tautai, tuo tarpu Švedijoje – kaip grėsmė visos Europos saugumui. Tai glaudžiai susiję su karine valstybių kultūra – Lietuva labiausiai suinteresuota savo šalies saugumu bei pagalba iš tarptautinių organizacijų, o Švedijos diskurse atsispindi tai, kad šalis saugumą gali pasiekti tik solidarizuodamasi su kitomis valstybėmis, prisidedama prie tarptautinio saugumo užtikrinimo. Galima pastebėti, kad Lietuvoje saugumizacija veikia efektyviau nei Švedijoje – didžioji dalis lietuvių mato Rusiją kaip grėsmę, tuo tarpu švedai kol kas nelinkę tikėti, kad Rusija galėtų užpulti jos neprovokuojančią valstybę. Vis dėlto, apklausos rodo, kad neprognozuojama Kremliaus politika lemia švedų pozicijos NATO atžvilgiu pasikeitimus – anksčiau didelio

pasipriešinimo susilaukdavusi narystės organizacijoje idėja po truputį tampa priimama, palaikoma visuomenėje. Taigi, akivaizdu, kad tapatus kylančios iš Rusijos karinės grėsmės suvokimas įgalina efektyvų Lietuvos ir Švedijos gynybinį bendradarbiavimą, tačiau galima pastebėti ir tai, kad pati valstybių karinio saugumo kultūra kiek skiriasi, o tai apsunkina tvarios saugumo bendruomenės susikūrimo galimybes.

Politinės valstybėms kylančios grėsmės nėra tapačios. Kaip ir karinių grėsmių atveju, Lietuvoje saugumizuojamos išskirtinai Rusijos keliamos politinės problemos. Labiausiai grėsminamas Rusijos vykdomas informacinis karas, propaganda, tėvynainių politika, kuriais siekiama sumenkinti Lietuvos valstybės autoritetą, konstitucinę tvarką, kurstyti socialinę ir etninę nesantaiką, formuoti Rusijai palankias pažiūras, diskredituoti Lietuvos narystę ES ir NATO. Viešajame diskurse pabrėžiama, kad Lietuva yra agresyvios, karingos propagandos karo stovyje. Lietuvoje gana stipriai saugumizuojama ir Rusijos vykdoma energetinė politika, kuria, kaip teigiama, pastaroji naudojasi kaip ginklu užsienio politikos tikslams pasiekti, tačiau šiuo atveju referentinis objektas ne tik Lietuva, bet ir visa ES. Ypatingai daug diskutuojama apie „Nord Stream 2“ projektą, keliantį grėsmę ES energetiniams principams bei energetiniam saugumui. Tarptautinio terorizmo grėsmė Lietuvos viešajame diskurse taip pat siejama su Rusija, kadangi ji lemia Vakarų bei Rusijos suartėjimą ir mažesnę dėmesį Rytų Europos saugumui. Švedijoje saugumizuojamos politinės problemos su Rusija siejamos gerokai mažiau. Pagrindinis šaliai kylantis iššūkis yra tarptautinio terorizmo grėsmė, viešajame diskurse nurodoma kaip didžiausia, labai reali grėsmė, kylanti dėl gyventojų ryšių su užsienio ekstremistais, taip pat dėl šalyje veikiančių radikalų islamizmą palaikančių asmenų, ISIS pusėje kovojusių ir į Švediją grįžusių piliečių. Teigiama, kad terorizmo taikinyis yra demokratinė Švedijos santvarka, pagrindinės žmogaus laisvės ir teisės. Kita Švedijos politinė problema – informacinis karas – keliamas tiek Rusijos, tiek ISIS propagandos. Rusijos skleidžiama dezinformacija, kaip ir Lietuvoje, siekiama paveikti priimamus politinius sprendimus, viešąją nuomonę, kurstyti rasinę, etninę neapykantą, nepasitikėjimą valstybės pareigūnais, tačiau teigiama, kad bent kol kas Švedijos gyventojai šiai propagandai yra ganėtinai atsparūs. Tuo tarpu ISIS skleidžiama propaganda, nukreipta į naujų kovotojų rekrutavimą, radikalų islamistinių pažiūrų, religijos populiarinimą, laikoma pakankamai veiksminga. Informacinio karo keliamos grėsmės pastūmė Švediją siekti prisijungti ir prie NATO Strateginės komunikacijos agentūros. Taigi, skirtingo pobūdžio Lietuvai ir Švedijai kylančios politinės grėsmės suponuoja tai, kad sėkmingiausiai bendradarbiavimas vyktų ES ar NATO kuruojamose srityse, o kitu atveju, abi valstybės būtų suinteresuotos nebent bendru Rusijos vykdomo informacinio karo keliamos grėsmės sprendimu. Apie saugumo bendruomenės kūrimosi galimybes, atsižvelgiant į politinį saugumo sektorių, kalbėti yra dar per anksti.

Skirtingas Lietuvos ir Švedijos socialines grėsmes lemia skirtingi visuomenių modeliai. Lietuvos visuomenei pagrindinė kylanti grėsmė yra emigracija. Pastaroji saugumizuojama kaip didžiausia nekarinė grėsmė Lietuvai, krizė, viena opiausių visuomenės problemų, daranti neigiamą poveikį Lietuvos ekonomikai, lemianti demografinę tautos nykimą, kultūros silpimą. Kita gana stipriai saugumizuojama problema – korupcija, laikoma vienu iš pavojingiausių socialinių reiškinių, kompromituojanti įstatymo viršenybę, mažinanti gyventojų pasitikėjimą demokratine santvarka, institucijomis, kenkianti asmenų ir valstybės interesams, lemianti didesnius emigracijos mastus, ekonomines problemas. Taip pat Lietuvoje grėsme laikoma ir krikščioniškųjų vertybių krizė, kuri lemia silpnėjantį šeimos institutą bei demografines problemas. Tokios socialinės problemos kaip ekstremizmas ir politinis radikalizmas Lietuvoje beveik nesaugumizuojamos. Tuo tarpu Švedijoje veikiantis multikultūralizmo modelis lemia kitokio pobūdžio socialines grėsmes bei įtampas. Dalis visuomenės bei radikaliomis laikomos politinės jėgos saugumizuoja multikultūralizmą bei didelius imigracijos mastus, kritikuoja vykdomas imigracines politikas. Šie reiškiniai grėsminami kaip naikinantys valstybę bei švedų kultūrą, keliantys grėsmę gerovės sistemai, grėsminama ir „tylos kultūra“, neleidžianti jų kritikuoti. Ypatingai daug dėmesio susilaukia Švedijoje egzistuojantys segreguoti imigrantų apgyvendinti regionai, kuriuose klesti nusikalstamumas, neveikia Švedijos įstatymo viršenybė. Antrasis, kiek populiariesnis viešasis diskursas, saugumizuoja visuomenės modelio kritiką, anti-imigracines nuostatas, radikalsiosios dešinės politinių jėgų iškilimą, traktuojant jas kaip ksenofobines, rasistines, fašistines, aršiai kritikuojant tokias pažiūras. Tokie skirtingi diskursai rodo, kad Švedijos visuomenė yra gana stipriai susiskaldžiusi. Taigi, Lietuvos ir Švedijos saugumo kultūros socialiniu požiūriu yra itin skirtingos ir neturinčios pagrindo bendradarbiavimui sprendžiant iškilusias problemas.

Ekonominio saugumo kultūra taip pat skiriasi – Švedijoje saugumizacijos ekonomiais klausimais nėra, tuo tarpu Lietuvoje kaip grėsmė nacionaliniam saugumui suvokiama šešėlinė ekonomika. Pastaroji viešajame diskurse pateikiama kaip plačiai paplitusi ir viena opiausių Lietuvos problemų, labai daug kainuojanti valstybei dėl mokesčių nesurinkimo, paramos organizuotam nusikalstamumui. Be abejo, Lietuva ir Švedija jau dabar glaudžiai bendradarbiauja ekonominiame lygmenyje, o sprendžiant ekonominio saugumo problemas, Lietuva turi galimybę sekti Švedijos gerųjų praktikų pavyzdžiu. Vis dėlto, susikurti saugumo bendruomenei ekonominis saugumo suvokimas pagrindo nesudaro.

Į aplinkosaugos klausimus valstybėse taip pat žiūrima skirtingai. Lietuvoje apie Baltijos jūros užterštumą kartas nuo karto pranešama, tačiau jis nėra traktuojamas kaip nacionalinio saugumo klausimas ar grėsminamas, o Švedijos saugumo kultūroje aplinkosaugos klausimams skiriamas itin didelis dėmesys. Nuolat atkreipiamas dėmesys į Baltijos jūros ekosistemų pažeidžiamumą, teigiama, kad pernelyg išnaudojami jūriniai išteklių, kritikuojamos ES politikos, skatinančios

jūrinę industriją bei taikomos apsaugos priemonės. Baltijos jūra traktuojama kaip nykstanti, mirštanti. Taigi, ekologinis saugumas Švedijai yra itin svarbus, tuo tarpu Lietuvoje aplinkosaugos klausimams kol kas skiriama mažiau dėmesio, o tai taip pat apsunkina saugumo bendruomenės kūrimąsi.

Apibendrinant galima teigti, kad kalbėti apie Švedijos ir Lietuvos saugumo bendruomenę dar yra per anksti. Šalys turi bendrą saugumo interesų, susiduria su tam tikromis tapačiomis grėsmėmis, todėl pagrindo efektyviam bendradarbiavimui yra, tačiau saugumo bendruomenei reikalingas tapatus saugumo identitetas, o šiuo metu tarp valstybių egzistuoja gana ryškūs skirtumai. Tolesnis bendradarbiavimas Europos Sąjungos kuruojamose srityse bei nuolat vis glaudesniais tampantys Švedijos ryšiai su NATO gali paskatinti ir stiprėjančią tarpvalstybinį bendradarbiavimą saugumo srityje, o rutinizuotos praktikos gali lemti ryškesnę Lietuvos bei Švedijos grėsmių suvokimo bei saugumo kultūrų supanašėjimą, tačiau tai yra tik vienas iš galimų ateities scenarijų.

Tolimesniuose tyrimuose ši analizė galėtų būti išplečiama vertinant valstybių saugumo kultūras plačiąja prasme, taip pat į analizę reikėtų įtraukti ir kitas Baltijos jūros regiono valstybes.

Literatūros sąrašas:

1. Adams, Paul, „Russian menace pushes Sweden towards Nato“, 2016. <<http://www.bbc.com/news/world-europe-35456535>> [Žiūrėta 2016 03 15]
2. Akcija „Šioje šalyje nėra vietos „šešėliui“. <<https://www.lietuva2030.lt/lt/gerosios-praktikos-pavyzdziai/1037-akcija-sioje-salyje-nera-vietos-seseliui>> [Žiūrėta 2016 04 23]
3. Åkesson, Jimmie, „Sverige kan inte hantera fortsatt massinvandring“, 2016. <<http://www.svt.se/opinion/sverige-kan-inte-hantera-fortsatt-massinvandring>> [Žiūrėta 2016 04 18]
4. Aleksa, K., „Šiaurės šalys Lietuvos užsienio politikoje“. Kn. Dovilė Jakniūnaitė (sud.), *Ambicingas dešimtmetis: Lietuvos užsienio politika 2004-2014*, Vilniaus universiteto leidykla, Vilnius, 2015, p. 228-254.
5. Alexe, Dan, „Growing Russian threat pushes Sweden towards Nato“, 2016. <<http://neurope.eu/article/growing-russian-threat-pushes-sweden-towards-nato/>> [Žiūrėta 2016 03 16]
6. Alfa.lt „Baltijos jūros regionas – vienas jautriausių oro taršos iš laivų atžvilgiu“, 2014. <<http://www.alfa.lt/straipsnis/584203/baltijos-juros-regionas-vienas-jautriausiu-oro-tarsos-is-laivu-atzvilgiu#ixzz476q2e2HT>> [Žiūrėta 2016 04 28]
7. Alfa.lt, „Baltijos jūrai reikalingas žmonių sąmoningumas“, 2014. <<http://www.alfa.lt/straipsnis/15345157/baltijos-jurai-reikalingas-zmoniu-samoningumas>> [Žiūrėta 2016 03 21]
8. Alfa.lt, „Šešėlinė ekonomika – didesnė nei krizės metu“, 2014. <<http://etaplus.lt/seseline-ekonomika-didesne-nei-krizes-metu/>> [Žiūrėta 2016 04 21]
9. Ališauskienė, M., „Religijos ekspertė: Tradicinės religinės bendruomenės Lietuvoje vengia diskusijos apie LGBT bendruomenę“, 2016. <<http://psichika.eu/blog/religijos-eksperte-tradicines-religines-bendruomenes-lietuvoje-vengia-diskusijos-apie-lgbt-bendruomene/>> [Žiūrėta 2016 03 10]
10. Anderholm, Hugo, „Why Is Russia Getting So Aggressive Toward Sweden?“, 2014. <<http://www.vice.com/read/why-is-russian-military-hanging-out-on-swedish-territory>> [Žiūrėta 2016 03 11]
11. Anilionytė, Jūratė, „Kaune nušvilpė radikalus: jie nesudarys įspūdžio, kad Lietuvoje – nepasitenkinimas“, 2015. <<http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/93168#wowzaplstart=193000&wowzaplstartduration=29000>> [Žiūrėta 2016 04 21]
12. Ansvarsfull invandringspolitik. <<https://sd.se/var-politik/invandringspolitik/>> [Žiūrėta 2016 03 19]
13. Arvidsson, Claes, „Rysk propaganda sprids i Sverige“. <<http://www.svd.se/rysk-propaganda-sprids-i-sverige>> [Žiūrėta 2016 04 12]
14. Augutis, Juozas, Leonavičius, Vilius, et al., „Karas Ukrainoje didina energetinio saugumo svarbą Lietuvoje“, 2015. <<http://www.delfi.lt/verslas/energetika/karas-ukrainoje-didina-energetinio-saugumo-svarba-lietuvoje.d?id=67528806>> [Žiūrėta 2016 03 29]
15. Bagužaitė, Silvija, „Šiaurės ir Baltijos šalių bendradarbiavimo su JAV dinamika“ Magistro baigiamasis darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, 2012.
16. Bailes, Alyson J.K., „NATO and the EU in the North : what is at stake in current strategy development?“ *Lithuanian Foreign Policy Review*, Nr. 23, 2010, 8-28.
17. Bailes, Alyson J.K., Olafsson, K. P., „Nordic-Baltic Cooperation in Civil Security and Emergency Management: Doing what comes naturally?“. Kn. Robert Nurick, Magnus Nordenman (sud.), *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*, Atlantic Council, Washington DC, United States, 2011.
18. Balčytis, Zigmantas, „Energetikos Sąjunga: tolyn nuo Rusijos ar į jos glėbį?“, 2015. <<http://balcytis.lt/energetikos-sajunga-tolyn-nuo-rusijos-ar-i-jos-glebi/>> [Žiūrėta 2016 03 29]
19. Barber, Enric Ravello, „Sweden: The end of the multicultural fantasy“, 2016. <<https://gianalytics.org/374-sweden-the-end-of-the-multicultural-fantasy>> [Žiūrėta 2016 04 23]

20. Barvičiūtė, Dovilė, „Emigracija kaip mirtina diagnozė“, 2016.
<http://panbalsas.lt/naujienos/arti_toli/emigracija_kaip_mirtina_diagnoze> [Žiūrėta 2016 04 20]
21. Basa, Mark, „Swedish Politician: ‘Muslims & Multiculturalism are Destroying Sweden’“, 2015.
<<http://mantalk.mobi/Swedish-Politician-Muslims-Multiculturalism-are-Destroying-Sweden>>, [Žiūrėta 2016 04 23]
22. Bauraitė, Rasuolė, „Terorizmas: kokie pavojai tyko Lietuvos?“, 2015.
<<http://lietuvosdiena.lrytas.lt/aktualijos/terorizmas-kokie-pavojai-tyko-lietuvos.htm>> [Žiūrėta 2016 03 30]
23. Beauchamp, Zack, „15-year-old Swedish girl explains why she joined ISIS — and why she regrets it“, 2016. <<http://www.vox.com/2016/2/24/11107854/isis-swedish-teen>> [Žiūrėta 2016 03 15]
24. Bergholm, S., „Då Sverige blev mångkulturellt“, 2015. <<http://svenska.yle.fi/artikel/2015/02/12/da-sverige-blev-mangkulturellt>> [Žiūrėta 2016 03 17]
25. Bergkvist, Karin, „Nej, det är ingen massinvandring till Sverige“, 2015.
<<http://www.gd.se/opinion/ledare/nej-det-ar-ingen-massinvandring-till-sverige>> [Žiūrėta 2016 04 23]
26. Beseselio.lt statistika, 2016. <<http://www.beseselio.lt/statistika>> [Žiūrėta 2016 04 26]
27. BNS, „A. Paulauskas: Didesnę grėsmę kelia nedraugiški kaimynai, nei terorizmas“, 2016.
<<http://lzinios.lt/lzinios/Lietuva/a-paulauskas-didesne-gresme-kelia-nedraugiski-kaimynai-nei-terorizmas/220135>> [Žiūrėta 2016 03 30]
28. BNS, „D. Grybauskaitė kartoja: Rusija – teroristinė valstybė, 2014.
<<http://lzinios.lt/lzinios/lietuva/d-grybauskaite-kartoja-rusija-teroristine-valstybe/191607>> [Žiūrėta 2016 03 14]
29. BNS, „D. Grybauskaitė: „Gazprom“ politika kenkia visos Europos konkurencingumui“, 2013.
<<http://kauno.diena.lt/naujienos/verslas/ekonomika/d-grybauskaite-gazprom-politika-kenkia-visos-europos-konkurencingumui-416503#ixzz44I7kJA83>> [Žiūrėta 2016 03 29]
30. BNS, „D. Grybauskaitė: dujotiekis „Nord Stream 2“ yra geopolitinis projektas“, 2016.
<<http://www.delfi.lt/verslas/energetika/d-grybauskaite-dujotiekis-nord-stream-2-yra-geopolitinis-projektas.d?id=70716908>> [Žiūrėta 2016 03 29]
31. BNS, „D. Grybauskaitė: grėsmės Lietuvai yra realios“, 2015. <<http://lzinios.lt/lzinios/Lietuvoje/d-grybauskaite-gresmes-lietuvai-yra-realios/197933>> [Žiūrėta 2016 03 14]
32. BNS, „D. Grybauskaitė: karas ir okupacija tapo realia grėsme“, 2014.
<<http://lzinios.lt/lzinios/Lietuvoje/d-grybauskaite-karas-ir-okupacija-tapo-realia-gresme/176392>> [Žiūrėta 2016 03 29]
33. BNS, „Dalia Grybauskaitė: Rusija yra teroristinė valstybė“, 2014. <<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/dalia-grybauskaite-rusija-yra-teroristine-valstybe-56-467874>> [Žiūrėta 2015 03 14]
34. BNS, „Dalius Grybauskaitės pataisos dėl karo propagandos leistų bausti ir „Viasat“, 2014.
<<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/uz-karo-propaganda-dalia-grybauskaite-siulo-bausti-ir-retransliuotojus-56-472663>> [Žiūrėta 2016 03 29]
35. BNS, „Istorinis žingsnis: „Gazprom“ era Lietuvoje baigėsi“, 2016.
<<http://www.delfi.lt/verslas/energetika/istorinis-zingsnis-gazprom-era-lietuvoje-baigesi.d?id=70562240>> [Žiūrėta 2016 03 29]
36. BNS, „Lietuvos žvalgyba: migracija ir terorizmas atriša rankas Rusijai“, 2016.
<<http://www.tv3.lt/naujiena/865721/lietuvos-zvalgyba-migracija-ir-terorizmas-atrisa-rankas-rusijai>> [Žiūrėta 2016 03 30]
37. BNS, „Paulauskas: Rusijos propagandos mašina Lietuvoje finansuojama pažeidžiant įstatymus, 2015. <<http://www.alfa.lt/straipsnis/49950874/paulauskas-rusijos-propagandos-masina-lietuvoje-finansuojama-pazeidziant-istatymus#ixzz43wbvtSdP>> [Žiūrėta 2016 03 25]
38. BNS, „Prezidentė: „Gazprom“ kainų politika Rusija kenkia pati sau“, 2013.
<<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/-/99059>> [Žiūrėta 2016 03 29]

39. BNS, „Prezidentė: informacinio karo metu demokratija negali būti skystablauzdė“, 2014. <<http://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/prezidente-informacinio-karo-metu-demokratija-negali-buti-skystablauzde-654200#ixzz44HRMNexA>> [Žiūrėta 2016 03 29]
40. BNS, „R. Šadžius: 2016 metais skatinsime išlįsti iš šešelio“, 2015. <<http://klaipeda.diena.lt/naujienos/verslas/ekonomika/r-sadzius-2016-metiais-skatinsime-islįsti-seselio-724036>> [Žiūrėta 2016 04 23]
41. BNS, „Rusija Lietuvoje formuoja nuomonę prieš energetinę nepriklausomybę“, 2015. <<http://zinios.tv3.lt/lietuva/zinia/2015/03/30/rusija-lietuvoje-formuoja-nuomone-pries-energetine-nepriklausomybe>> [Žiūrėta 2016 03 29]
42. BNS, „Rusija paskelbė informacinį karą Lietuvai: bus „demaskuota“ prezidentė Dalia Grybauskaitė ir kiti aukšti politikai“, 2013. <<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/rusija-paskelbe-informacini-kara-lietuvai-bus-demaskuota-prezidente-dalia-grybauskaite-ir-kiti-auksti-politikai-56-381514>> [Žiūrėta 2016 03 29]
43. BNS, „Šešėlinė ekonomika mūsų šalyje tiesiog klestėte klesti“, 2014. <<http://verslas.lrytas.lt/izvalgos-ir-nuomones/seseline-ekonomika-musu-salyje-tiesiog-klestete-klesti.htm>> [Žiūrėta 2016 04 26]
44. BNS, „V. Adamkus: tikrieji Rusijos tikslai kelia grėsmę Lietuvai, 2015. <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/v-adamkus-tikrieji-rusijos-tikslai-kelia-gresme-lietuvai.d?id=67388280>> [Žiūrėta 2015 03 14]
45. Bondesson, A., „Blå tillväxt kring Östersjön, kan det vara positivt för miljön?“, 2015. <<http://supermiljobloggen.se/nyheter/2015/07/bla-tillvaxt-kring-ostersjon-kan-det-vara-positivt-for-miljon>> [Žiūrėta 2016 04 28]
46. Breitenbauch, Henrik, „Strengthening Nordic-Baltic Defense Capabilities: Open NORDEF to the Baltic States“. Kn. Daniel S Hamilton, Andras Simonyi, Debra L Cagan (sud.), *Advancing US-Nordic-Baltic Security Cooperation*, Center for Transatlantic Relations (CTR), Washington DC, United States, 2014.
47. Bryza, Matthew, „Energy Security: The Euro-Atlantic Community and the Nordic-Baltic States“. Kn. Kurt Volker, Leva Kupce (sud.), *Nordic-Baltic-American Cooperation*, Center for Transatlantic Relations (CTR), Washington DC, United States, 2012.
48. Bučiūtė, Violeta, „Po išpuolio Briuselyje europarlamentarai ramina - Lietuvoje saugu“, 2016. <<http://lsveikata.lt/aktualijos/po-ispuolio-briuselyje-europarlamentarai-ramina-lietuvoje-saugu-4597>> [Žiūrėta 2016 03 30]
49. Buzan B., Weaver O., Wilde de J., *Security: a New Framework for Analysis*. Boulder London: Lynner Rien Publishers Inc., 1998, p. 21-36.
50. Buzan, Barry, *Žmonės, valstybės ir baimė: tarptautinio saugumo studijos po Šaltojo karo*. Vilnius: Eugrimas, 1997, p. 49-246.
51. Chadwick, Vince, „Swedish-Russian relations enter deep freeze“, 2015. <<http://www.politico.eu/article/swedish-russian-news-nato-wallstrom/>> [Žiūrėta 2016 03 16]
52. Clare Ellis, „Total Failure of Multiculturalism in Sweden: A Factual Exposition“, 2016. <<http://www.eurocanadian.ca/2016/03/total-failure-of-multiculturalism-in-sweden.html>> [Žiūrėta 2016 04 23]
53. Cuthberston, A., „Major cyber attacks on „false propaganda“ Swedish media“, 2016. <<http://europe.newsweek.com/major-cyber-attacks-false-propaganda-swedish-media-438881?rm=eu>> [Žiūrėta 2016 03 21]
54. Dabašinskas, Dainius, „Kas slepiasi po Lietuvos radikalų kauke?“, 2015. <<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-02-10-kas-slepiasi-po-lietuvos-radikalu-kauke/127349>> [Žiūrėta 2016 04 21]
55. Dagys, R. J., „Liberali pasaulėžiūra veda į lietuvių tautos nykimą“, 2015. <<http://alkas.lt/2015/03/19/r-dagys-liberali-pasauleziura-veda-i-lietuviu-tautos-nykima/>> [Žiūrėta 2016 04 21]

56. Dahl, Ann-Sophie, „Sweden, Finland and NATO: Security partners and security producers“. Kn. Robert Nurick, Magnus Nordenman (sud.), *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*, Atlantic Council, Washington DC, United States, 2011.
57. Daniliauskas, J., Janeliūnas, T. et.al., *Šiaurės šalių geostrateginė svarba Lietuvai*. Vilnius: Eugrimas, 2005.
58. Dempsey, John S., *Introduction to Private Security*. USA: Thompson Learning Inc., 2008, p. 2.
59. Denisenko, Viktoras, „Korupcijos žala – ne tik materialinė“. <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/korupcijos-zala-ne-tik-materialine.d?id=59468895>> [Žiūrėta 2016 04 21]
60. Denisenko, Viktoras, „Lietuva informacinio karo lauke“, 2012. <<http://www.geopolitika.lt/?artc=5233>> [Žiūrėta 2016 03 26]
61. Denna, D. „Läkemedel påverkar Östersjöns växter och djur“, 2014. <<http://www.forskning.se/2014/05/06/lakemedel-paverkar-ostersjons-vaxter-och-djur/>> [Žiūrėta 2016 04 14]
62. Deruvo, Fred, „Sweden's Dissent Toward Multiculturalism is Seen as Hatred and Racism“, 2014. <<http://freedomoutpost.com/swedens-dissent-toward-multiculturalism-is-seen-as-hatred-and-racism/>> [Žiūrėta 2016 03 14]
63. Desinenko, Viktoras, „Korupcija Lietuvoje: ar iš tiesų situacija tokia prasta?“. <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/korupcija-lietuvoje-ar-is-tiesu-situacija-tokia-prasta.d?id=59468259>> [Žiūrėta 2016 04 21]
64. EESC, „Šiaurės Europos valstybių viršūnių susitikimas: Jungtinė karalystė buria koalicijas Prancūzijos ir Vokietijos įtakai ES subalansuoti, o Rusijos ekspertai nerimauja dėl „mini-NATO“ kūrimo“ *Rytų kaimynystės atspindžiai*, 1(23), 2011.
65. Ekonomisk politik – fördjupning. <https://www.vansterpartiet.se/?post_type=politikfordjupning&p=3197> [Žiūrėta 2016 04 27]
66. Elisabeth Braw, „Moscow’s Info War in Sweden“, 2015. <<http://www.worldaffairsjournal.org/blog/elisabeth-braw/moscow%E2%80%99s-info-war-sweden>> [Žiūrėta 2016 04 12]
67. Elmervik, Linn, „Christer Sandelin svarar på kritiken: ”Jag älskar mångkultur”“, 2015. <<http://www.aftonbladet.se/nojesbladet/article21616321.ab>> [Žiūrėta 2016 04 23]
68. ELTA, „J. Olekas: Lietuvos ir Švedijos karinis bendradarbiavimas svarbus užtikrinant regiono saugumą“, 2015. <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/j-olekas-lietuvos-ir-svedijos-karinis-bendradarbiavimas-svarbus-uztikrinant-regiono-sauguma.d?id=69238808>> [Žiūrėta 2015.11.30]
69. ELTA, „Pirmojo vizito D.Grybauskaitė vyks į Švediją ir Latviją“, 2009. <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/pirmojo-vizito-dgrybauskaite-vyks-i-svedija-ir-latvija.d?id=23105780>> [Žiūrėta 2015 12 05]
70. ELTA, „Prezidentė: „Nord Stream 2“ – Europos vienybės energetikoje testas“, 2016. <<http://www.delfi.lt/verslas/energetika/prezidente-nord-stream-2-europos-vienybes-energetikoje-testas.d?id=70729442>> [Žiūrėta 2016 03 29]
71. ELTA, „Vyriausybės vadovas: turi garsiai skambėti "ne" šešėlinei ekonomikai“, 2013. <<http://www.ve.lt/naujienos/lietuva/lietuvos-naujienos/vyriausybes-vadovas-turi-garsiai-skambeti-ne-seselinei-ekonomikai-991325/>> [Žiūrėta 2016 04 26]
72. EMN, „Migracija: 10 metų apžvalga“, 2016. <<http://123.emn.lt/lt/bendros-tendencijos/migracija-10-metu-apzvalga>> [Žiūrėta 2016 04 20]
73. Eriksson, M., „Sverige vill lära av Nato om propagandakrig“, 2015. <<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6286103>> [Žiūrėta 2016 03 25]
74. Eriksson, Magnus, „En förkrossande majoritet är icke-rasister“, 2016. <<http://www.svd.se/politiker-skryter-om-valdsdad/om/sverigedemokraterna>> [Žiūrėta 2016 04 23]
75. European Commission, „Member State’s Energy Dependence: An Indicator-Based Assessment“, *European Economy Occasional Papers*, 196, 2014.

76. Fadai, Sohrab, „Vi behöver öka vår invandring“, 2015. <<http://www.expressen.se/debatt/vi-behover-oka-var-invandring/>> [Žiūrėta 2016 04 23]
77. Fata, Daniel P., „Embedding and Integration of the Nordic-Baltic Region: A U.S. Perspective“. Kn. Kurt Volker, Leva Kupce (sud.), *Nordic-Baltic-American Cooperation*, Center for Transatlantic Relations (CTR), Washington DC, United States, 2012.
78. Finnström, Sverker, et al., „Sverigedemokraterna misstolkar begreppet kultur“, 2014. <<http://www.svt.se/opinion/sverigedemokraterna-misstolkar-begreppet-kultur>> [Žiūrėta 2016 4 25]
79. Forex.lt „Švari Baltijos jūra - nepasiekta Europos svajonė“, 2016. <<http://www.forex.lt/index.php/visuomene/gyvenimo-budas/item/33382-%C5%A1vari-baltijos-j%C5%ABra-nepasiekta-europos-svajon%C4%97>> [Žiūrėta 2016 04 28]
80. Föreningen i Östersjön. <<http://www.balticpops.se/forening-ostersjon.html>> [Žiūrėta 2016 04 28]
81. Försvarspolitisk inriktning 2016-2020. <<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/forsvar/forsvarspolitisk-inriktning-2016-2020/>> [Žiūrėta 2016 03 17]
82. Friberg, Daniel, „Identitär spiksoppa i SD-kuriren“, 2015. <<http://www.motpol.nu/danielfriberg/2015/04/26/identitar-spiksoppa-i-sd-kuriren/>> [Žiūrėta 2016 03 18]
83. Friberg, Daniel, „Ingen förutom vänstern behöver fascismen“, 2015. <<http://www.motpol.nu/danielfriberg/2015/04/19/ingen-forutom-vanstern-behover-fascismen/>> [Žiūrėta 2016 03 18]
84. Frick, Chang, „Därför är terrorhotet mot Sverige extra allvarligt“, 2015. <<http://nyheteridag.se/darfor-ar-terrorhotet-mot-sverige-extra-allvarligt/>> [Žiūrėta 2016 03 30]
85. Fryshuset. <<http://fryshuset.se/>> [Žiūrėta 2016 04 13]
86. Gabelic, A., „Hatbrott och rasistisk propaganda existerar i Sverige“, 2014. <<http://www.svt.se/opinion/article2159002.svt>> [Žiūrėta 2016 04 11]
87. Gellerman, David, „SD och uteslutningarna – dåtid, nutid och framtid“, 2015. <<http://www.motpol.nu/davidgellerman/2015/09/04/sd-och-uteslutningarna-datid-nutid-och-framtid/>> [Žiūrėta 2016 04 25]
88. Giannangeli, Marco, „As Sweden burns, is it time to rethink our immigration policy“, 2013. <<http://www.express.co.uk/comment/expresscomment/402693/As-Sweden-burns-is-it-time-to-rethink-our-immigration-policy>> [Žiūrėta 2016 04 23]
89. Godzimirski, J.M, „Energetika yra politikos, o ne komercijos klausimas“, 2015. <<http://www.tspmi.vu.lt/tinklarastis/2015/06/energetikos-ekspertas-j-m-godzimirski-energetika-yra-politikos-o-ne-komercijos-klausimas/>> [Žiūrėta 2016 03 29]
90. Government communication. „Prevent Preempt Protect. The Swedish counter-terrorism strategy.“ Government Offices of Sweden, 2014.
91. Granlund, John, „Säpo: Känner till IS-hot mot Sverige“, 2014. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article19353948.ab>> [Žiūrėta 2016 03 29]
92. Grenholm, Micael, „Därför är Sverigedemokraterna ett rasistiskt parti“, 2016. <<https://helapingsten.wordpress.com/2014/09/09/darfor-ar-sverigedemokraterna-ett-rasistiskt-parti/>> [Žiūrėta 2016 03 18]
93. Gustainis, Šarūnas, „Korupciją įveiks tolerancijos jai kultūros nykimas“. <<http://www.alfa.lt/straipsnis/15061004/korupcija-iveiks-tolerancijos-jai-kulturos-nykimas>> [Žiūrėta 2016 04 21]
94. Heickero, Roland, *Emerging Cyber Threats and Russian Views on Information Warfare and Information Operations*, FOI, Swedish Defence Research Agency, Stockholm, 2010.
95. Hellberg, Magnus, Malmgren, Kim, et al., „Sverige höjer terrorberedskapen“, 2015. <<http://www.expressen.se/nyheter/sverige-hojer-terrorberedskapen/>> [Žiūrėta 2016 03 30]
96. Henricson, Emelie, „Natos plan – efter 400 ryska aggressioner“, 2014. <<http://www.expressen.se/nyheter/natos-plan--efter-400-ryska-aggressioner/>> [Žiūrėta 2016 03 20]

97. Högbom, Bror, „Världens mest förorenade hav“, 2016. <
<https://savethebaltic.wordpress.com/2016/04/15/varldens-mest-forerenade-hav/>> [Žiūrėta 2016 03 21]
98. Holmström, Mikael, „Säpo varnar för ryskt psykologiskt krig – tiotal agenter på svensk mark“, 2016. <
<http://www.dn.se/nyheter/sverige/sapo-varnar-for-ryskt-psykologiskt-krig-tiotal-agenter-pa-svensk-mark/>> [Žiūrėta 2016 04 12]
99. Hurt, Martin, „Swedish Security and Defence in 2014 as Seen from the East“, International Centre for Defence and Security, Tallin, 2015.
100. Idermark, Carl, „Det svenska försvaret är värdelöst gentemot rysk aggression“, 2014. <
<http://nyheter24.se/debatt/765675-det-svenska-forsvaret-ar-vardelost-gentemot-rysk-aggression>> [Žiūrėta 2016 03 20]
101. Yurkovskaya, Elena, „Mångkultur, censur och tystnadskultur“, 2016. <
<http://www.motpol.nu/gastkronikor/2016/01/11/mangkultur-censur-och-tystnadskultur/>> [Žiūrėta 2016 04 23]
102. JCI Lietuva kviečia dalyvauti „Baltoji banga“ akcijoje. <
<http://jci.lt/jci-lietuva-kviecia-dalyvauti-baltoji-banga-akcijoje/>> [Žiūrėta 2016 03 20]
103. Jonsson, Oscar, „Byt trofépolitiken mot en säkerhetsstrategi“, 2015. <
<http://www.expressen.se/debatt/byt-trofepolitiken-mot-en-sakerhetsstrategi/>> [Žiūrėta 2016 03 20]
104. Jurkynas, Mindaugas, „Back to the Baltic Sea region?“ Lithuanian political science yearbook. 2009, 2008., 2009, 183-207.
105. Karlsson, Daniel, „Varför växer SD?“, 2015.<
<http://www.motpol.nu/danielkarlsson/2015/04/23/varfor-vaxer-sd/>> [Žiūrėta 2016 04 25]
106. Kasčiūnas, L., „Kokią ES viziją turėtų puoseleti Lietuviškas konservatizmas?“, 2013. <
<http://www.tspmi.vu.lt/tinklarastis/2013/01/laurynas-kasciunas-kokia-es-vizija-turetu-puoseleti-lietuviskas-konservatizmas/>> [Žiūrėta 2016 03 10]
107. Kennedy, Marie, „Sverigedemokraterna kommer inte att släppas in“, 2015. <
<http://www.gp.se/nyheter/sverige/sverigedemokraterna-kommer-inte-att-sl%C3%A4ppas-in-1.171045>> [Žiūrėta 2016 03 18]
108. Kern, Soeren, „Swedish Multiculturalism Goes Awry“, 2013. <
<http://www.gatestoneinstitute.org/3729/sweden-multiculturalism>> [Žiūrėta 2016 03 18]
109. Kipling, Rudyard, „Åkesson: ”Sverige kan inte hantera fortsatt massinvandring”“, 2016. <
<http://www.exponerat.net/akesson-sverige-kan-inte-hantera-fortsatt-massinvandring/#sthash.xCGOfuQ8.dpuf>> [Žiūrėta 2016 04 23]
110. Klepke, M., „Ekonomisk forskning stöder vänstern“, 2015. <
<http://arbetet.se/2015/02/13/ekonomisk-forskning-stoder-vanstern/>> [Žiūrėta 2016 04 27]
111. Kreivys, D., „Lanksti“ Lietuvos priklausomybė nuo Rusijos“, 2014. <
<http://www.delfi.lt/news/ringas/politics/d-kreivys-lanksti-lietuvos-priklausomybe-nuo-rusijos.d?id=65737246>> [Žiūrėta 2016 03 29]
112. Kriaucionytė, Lina, „Lietuvos ir kitų postkomunistinių šalių migracijos tendencijos tampa grėsmingomis“. <
<http://www.geopolitika.lt/?artc=456>> [Žiūrėta 2016 04 20]
113. Lagerwall, K., „SD bekräftar att flygbladen är deras“, 2015. <
<http://www.expressen.se/nyheter/sd-bekraftar-att-flygbladen-ar-deras/>> [Žiūrėta 2016 03 18]
114. Lane, O., „One Swedish city has a higher ISIS recruitment rate than any other in Europe“, 2015. <
<http://www.breitbart.com/london/2015/11/17/one-swedish-city-higher-isis-recruitment-rate-europe/>> [Žiūrėta 2016 03 24]
115. Lane, Oliver JJ, „Swedish foreign minister calls Russia biggest threat to Europe, stresses importance of ‘feminist security policy’“, 2016. <
<http://www.breitbart.com/london/2016/02/24/sweden-foreign-minister-calls-russia-biggest-threat-to-europe-stresses-importance-of-feminist-security-policy/>> [Žiūrėta 2016 03 15]

116. Larsson, Mats J., „SD inleder kampanj mot invandring“, 2015. <<http://www.dn.se/nyheter/politik/sd-inleder-kampanjer-for-folkomrostning-och-mot-asylsokande/>> [Žiūrėta 2016 03 18]
117. Larsson, Mats J., „SD inleder kampanj mot invandring“, 2015. <<http://www.dn.se/nyheter/politik/sd-inleder-kampanjer-for-folkomrostning-och-mot-asylsokande/>> [Žiūrėta 2016 04 23]
118. Laurinavičius, Marius, „Kodėl Rusijos grėsmė Baltijos šalims yra labai reali?“, 2014. <<http://www.delfi.lt/news/ringas/lit/m-laurinavicius-kodel-rusijos-gresme-baltijos-salims-yra-labai-reali-atsakymas-k-girniui.d?id=66436520>> [Žiūrėta 2016 03 15]
119. Levickaitė, R., „Mokslininkai perspėjo: kartu su žuvimi – porcija antibiotikų, 2015. <<http://www.delfi.lt/grynas/aplinka/mokslininkai-perspejo-kartu-su-zuvimi-porcija-antibiotiku.d?id=67254298>> [Žiūrėta 2016 04 28]
120. Levickaitė, Rūta, et al., „Lietuvių emigracija: baisu ne jos mastai, bet nutautėjimas“, 2012. <http://www.technologijos.lt/n/zmoniu_pasaulis/redakcijos_akiratis/S-25403/straipsnis/Lietuviu-emigracija:-baisu-ne-jos-mastai-bet-nutautejimas?l=2&p=1> [Žiūrėta 2016 04 20]
121. Liegis, I., Rikveilis, A., „Nordic-Baltic Security: How relevant is NATO?“. Kn. Robert Nurick, Magnus Nordenman (sud.), *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*, Atlantic Council, Washington DC, United States, 2011.
122. Lietuvos parlamentinių partijų susitarimas dėl gynybos politikos 2012-2016 metais, Vilnius, 2012 m. gegužės 8 d.
123. Lietuvos respublikos karinė strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2012 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. V-1305.
124. Lietuvos Respublikos Seime atstovaujamo politinių partijų susitarimas dėl 2014-2020 metų Lietuvos Respublikos užsienio, saugumo ir gynybos politikos strateginių gairių, 2014 m. kovo 29 d., Vilnius.
125. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas dėl nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo, 2002 m. gegužės 28 d. Nr. IX-907, Vilnius.
126. Lietuvos statistikos departamentas. Demografijos metraštis 2014. <<http://osp.stat.gov.lt/services-portlet/pub-edition-file?id=19938>> [Žiūrėta 2016 04 10]
127. Liik, K., Kaljurand, R., „Baltic-Nordic-US Cooperation as a Vehicle for Democratic Change“. Kn. Robert Nurick, Magnus Nordenman (sud.), *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*, Atlantic Council, Washington DC, United States, 2011.
128. Linkevičius, Linas, „Europe Whole and Free: A Baltic View“. Kn. Daniel S Hamilton, Andras Simonyi, Debra L Cagan (sud.), *Advancing US-Nordic-Baltic Security Cooperation*, Center for Transatlantic Relations (CTR), Washington DC, United States, 2014.
129. LLRI, „33-iasis Lietuvos ekonomikos tyrimas (2013/2014-2). Valdžia planuoja naujus mokesčius, verslas – keltis į užsienį“, 2014. <<http://www.llri.lt/naujienos/ekonomine-politika/bendroji-ekonomine-politika/33-iasis-lietuvos-ekonomikos-tyrimas-valdzia-planuoja-naujus-mokescius-verslas-keltis-i-uzsieni/lrinka>> [Žiūrėta 2016 03 20]
130. LLRI, „Trecdalis gyventojų turi šešėlyje dirbančių artimųjų, beveik pusė perka iš nelegalių pardavėjų“, 2015. <<http://www.llri.lt/naujienos/ekonomine-politika/llri-trecdalis-gyventoju-turi-seselyje-dirbanciu-artimuju-beveik-puse-perka-is-nelegaliu-pardaveju/lrinka>> [Žiūrėta 2016 04 26]
131. Löfgren, E., „Why Sweden's economy is set to boom in 2016“, 2016. <<http://www.thelocal.se/20151222/why-is-sweden-set-for-an-economic-boom-in-2016>> [Žiūrėta 2016 04 27]
132. LR VSD Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas, Vilnius, 2015.
133. LR VSD Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas, Vilnius, 2016.
134. Lrytas, „Ar lietuviai stengiasi kaip nors atsidėkoti gydytojams?“, 2016. <<http://sveikata.lrytas.lt/sveikas/ar-lietuviai-stengiasi-kaip-nors-atsidekoti-gydytojams.htm>> [Žiūrėta 2016 04 12]

135. Lrytas, „Lietuvoje kas trečias gyventojas pateisina šešėlinę veiklą“, 2015. <
<http://tv.lrytas.lt/?id=14483708381446599505>> [Žiūrėta 2016 04 23]
136. Lrytas.lt „Rusijos propaganda: kur žodžiai skamba garsiau nei ginklai“, 2015.
 <<http://pasaulis.lrytas.lt/rytai-vakarai/rusijos-propaganda-kur-zodziai-skamba-garsiau-nei-ginklai.htm>> [Žiūrėta 2016 03 25]
137. Lrytas.lt „Vakarai į Baltijos rusų sielas belsis televizijos laidomis“, 2015. <
<http://pasaulis.lrytas.lt/ivykiai/vakarai-i-baltijos-rusu-sielas-belsis-televizijos-laidomis.htm>>
 [Žiūrėta 2016 03 25]
138. LRT, „A. Matonis: Lietuvos komunikacija dėl NATO pajėgų dalyvavimo – katastrofiška“, 2014.
 <
<http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/41251#wowzaplaystart=0&wowzaplayduration=1515000>>
 [Žiūrėta 2016 03 15]
139. LRT, „Prasideda akcija „Šioje šalyje nėra vietos šešėliui“, 2015. <
<http://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/prasideda-akcija-sioje-salyje-nera-vietos-seseliui-662-503741>> [Žiūrėta 2016 04 26]
140. LRT, „Teisingumo ministerijoje aptarta, kaip sekėsi kovoti su korupcija“, 2016. <
<http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/134375>> [Žiūrėta 2016 04 23]
141. LRT, „Terorizmo grėsmė: Strateginiai objektai Lietuvoje saugomi "kaip prekybos centrai"“, 2015. <
<http://www.anglija.lt/straipsniai/naujienos/terorizmo-gresme-strateginiai-objektai-lietuvoje-saugomi-kaip-prekybos-centrai-13499>> [Žiūrėta 2016 03 30]
142. LRT, „Trečdaliui lietuvių šešėlis – nieko tokio“, 2015. <
<http://www.lrt.lt/naujienos/ekonomika/4/120503#wowzaplaystart=2959000&wowzaplayduration=50000>> [Žiūrėta 2016 04 26]
143. LSDP, „Kova su šešėline ekonomika duoda vaisių“, 2016. <
http://lsdp.lt/naujienos/id/4246/kova_su_seseline_ekonomika_duoda_vaisiu> [Žiūrėta 2016 03 20]
144. LSDP, „Lietuvoje korupcija ir „šešėlis“ traukiasi“, 2016. <
http://lsdp.lt/lt/naujienos/id/4116/lietuvoje_korupcija_ir_seselis_traukiasi> [Žiūrėta 2016 04 23]
145. Lucas, Edward, „„Loose Ends and Their Virtues“: Or, a conceptual non-framework for Nordic-Baltic security cooperation“. Kn. Robert Nurick, Magnus Nordenman (sud.), *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*, Atlantic Council, Washington DC, United States, 2011.
146. Lundgren, Richard Bo, „Äntligen en nationell säkerhetsstrategi – kanske!“, 2015.
 <<http://kkrva.se/antligen-en-nationell-sakerhetsstrategi-kanske/>> [Žiūrėta 2016 03 20]
147. IZINIOS.lt, „Kovoje su šešėline ekonomika lietuviai gerokai atsilieka nuo estų“, 2015.
 <<http://Izinios.lt/Izinios/Ekonomika/kovoje-su-seseline-ekonomika-lietuviai-gerokai-atsilieka-nuo-estu/213171>> [Žiūrėta 2016 04 26]
148. Mačiulskis, E., Pranskevičius, G., „Dabartinė ekologinė situacija Lietuvoje“. <
<http://mediapro.lt/dabartine-ekologine-situacija-lietuvoje/>> [Žiūrėta 2016 04 28]
149. Maldeikienė, Aušra, „Emigracija smukdo ekonomiką“. <
<http://www.businessandexhibitions.com/lt/visuomene/571-emigracija-smukdo-ekonomika>>
 [Žiūrėta 2016 04 20]
150. Malinauskas, Skirmantas, „Ekspertų vertinimas: žlungančios Rusijos propaganda tik stiprės“, 2015. <
<http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/123028>> [Žiūrėta 2016 03 25]
151. Malinauskas, Skirmantas, „Lietuvai paskelbtas informacinis karas: Rusija didina išlaidas propagandai, Lietuvos ekspertai perspėja apie vykstančias atakas“, 2013.
 <<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/lietuvai-paskelbtas-informacinis-karas-rusija-didina-islaidas-propagandai-lietuvoje-ekspertai-perspeja-apie-vykstancias-atakas-56-357579>>
 [Žiūrėta 2016 03 26]
152. Marcinkevičius, A., „Šešėlis: perkame dvigubai daugiau, nei uždirbame“, 2016. <
<http://www.savaite.lt/naujienos/715-elisperkamedvigubaidaugiauneiudirbame.html>> [Žiūrėta 2016 04 23]

153. Mats Tunehag, „Mangkultur? Nej, Tack!“, 2015.
<<https://detgodasamhallet.com/2015/10/26/mangkultur-nej-tack/>> [Žiūrėta 2016 04 23]
154. Matt McDonald, „Securitization and the Construction of Security“ *European Journal of International Relations*, 14(4), 2008, p. 7 -18.
155. Meškys, Šarūnas, „Pavojus Baltijos jūroje: saugotis reikėtų visai ne medūzų“, 2015.
<<http://gamta.lrytas.lt/eko/pavojus-baltijos-juroje-saugotis-reiketu-visai-ne-meduzu.htm>> [Žiūrėta 2016 04 28]
156. Mölder, Holger, „The Cooperative Security Dilemma in the Baltic Sea Region“ *Journal of Baltic Studies*, 42(2), 2011, 143-168.
157. Molis, Arūnas, „Nordic–Baltic–U.S. Energy Cooperation: Any Progress Expected?“. Kn. Kurt Volker, Leva Kupce (sud.), *Nordic-Baltic-American Cooperation*, Center for Transatlantic Relations (CTR), Washington DC, United States, 2012.
158. Møller, Bjørn, *Concept of Security: The Pros and Cons of Expansion and Contraction*. Copenhagen Peace Research Institute, 2000, p. 2-3.
159. Mouritzen, Hans, „The Nordic–Baltic Area: Divisive Geopolitics at Work“, *Cambridge Review of International Affairs*, 19 (3), 2006.
160. Mundeikis, J., „Ar PVM mažinimas išspręs apsipirkimo Lenkijoje „problema“ ir sumažins šėšėlį?“, 2016. <<http://www.delfi.lt/verslas/nuomones/j-mundeikis-ar-pvm-mazinimas-isspres-apsipirkimo-lenkijoje-problema-ir-sumazins-seseli.d?id=70831984>> [Žiūrėta 2016 04 26]
161. Navakas, Naglis, „Tyrimas: Lietuvoje šėšėlinės ekonomikos indeksas – mažiausias Baltijos šalyse“, 2014. <<http://vz.lt/archive/article/2014/7/7/tyrimas-lietuvoje-seselines-ekonomikos-indeksas-maziausias-baltijos-salyse>> [Žiūrėta 2016 04 21]
162. Nelson, Fraser, „How Sweden, the most open country in the world, was overwhelmed by migrants“, 2015. <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/sweden/11992479/How-Sweden-the-most-open-country-in-the-world-was-overwhelmed-by-migrants.html>> [Žiūrėta 2016 04 13]
163. Neretnieks, Karlis, „Sweden and Stability in the Baltic Sea Region“. Kn. Robert Nurick, Magnus Nordenman (sud.), *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*, Atlantic Council, Washington DC, United States, 2011.
164. New Eastern Europe, „A Peace-Damaged Country“, 2015.
<<http://www.neweasterneurope.eu/interviews/1725-a-peace-damaged-country>> [žiūrėta 2016 03 16]
165. Nipe, Gustav, „Sverige måste införa massinvandring för att klara framtiden“, 2014.
<<http://nyheter24.se/debatt/771833-sverige-maste-infora-massinvandring-for-att-klara-framtiden>> [Žiūrėta 2016 04 23]
166. Nordström, Daniel, „Därför kallar vi SD för ett rasistiskt parti“, 2014.
<<http://blogg.mittmedia.se/nordstrom/2014/04/01/560/>> [Žiūrėta 2016 04 25]
167. Noreika, M., „Verslas 2014“: 7 grėsmės Lietuvos ekonomikai“. <<http://vz.lt/archive/article/2013/10/16/verslas-2014-7-gresmes-lietuvos-ekonomikai>> [Žiūrėta 2016 04 26]
168. O'Dwyer, Gerard, „Sweden Seeks To Join NATO Info War Agency“, 2015.
<<http://www.defensenews.com/story/defense/policy-budget/cyber/2015/11/01/sweden-seeks-join-nato-info-war-agency/74812076/>> [Žiūrėta 2016 04 12]
169. Opitz, Christian, „Potential for Nordic-Baltic Security Cooperation“. German Institute for International and Security Affairs, 2015. <<http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Articles/Detail/?id=193034>> [Žiūrėta 2015 11 19]
170. Oskar Sjöström, „Mångkultur bland det svenskaste som finns“, 2015.
<<http://www.svd.se/mangkultur-bland-det-svenskaste-som-finns>> [Žiūrėta 2016 04 23]
171. Pakalnienė, Rasa, „Rusija pergales siekia per informacinį karą“, 2015.
<<http://lzinios.lt/lzinios/Lietuvoje/rusija-pergales-siekia-per-informacini-kara/197130>> [Žiūrėta 2016 03 26]

172. Paksas, R., „Krikščioniškoji Tautų Europa: Iššūkiai Ir Sprendimai“, 2015. <
<http://www.verslaspolitika.lt/krikscioniskoji-tautu-europa-issukiai-ir-sprendimai/>> [Žiūrėta 2016
03 10]
173. Pancеровas, D., „Lietuvos radikalai naudoja rusiškos ir sovietinės propagandos technologijas“,
2015. <<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/karo-zona/a-784-518608>> [Žiūrėta 2016 04 17]
174. Pancеровas, Dovydas, „Ar per Lietuvą keliauja „Islamo valstybės“ teroristai?“, 2015.
<<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/karo-zona/ar-per-lietuva-keliauja-islamo-valstybes-teroristai-784-503832>> [Žiūrėta 2016 03 30]
175. Petkauskas, Vilius, „Energetinės „Salos“ galas“, 2015. <
<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-06-25-energetines-salos-galas/132337>> [Žiūrėta 2016
03 29]
176. Pettersson, A., „Finns det mångkulturella paradiset?“, 2014.
<<https://petterssonsblogg.se/2014/08/28/finns-det-mangkulturella-paradiset/>> [Žiūrėta 2016 04
23]
177. Prezidentės Dalios Grybauskaitės metinis pranešimas, 2015. <<https://www.lrp.lt/lt/spaudos-centras/pranesimai-spaudai/prezidentes-dalios-grybauskaites-metinis-pranesimas/22890>> [Žiūrėta
2016 04 20]
178. Puder, Joseph, „Scandinavia’s new religion: Multiculturalism“, 2015. <
<http://www.frontpagemag.com/fpm/259443/scandinavias-new-religion-multiculturalism-joseph-puder/>> [Žiūrėta 2016 03 18]
179. Pumprickaitė, Nemira, „Korupcija Lietuvoje: prarandame milijonus, jei ne milijardus“, 2016. <
<http://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/korupcija-lietuvoje-prarandame-milijonus-jei-ne-milijardus-733110>> [Žiūrėta 2016 04 21]
180. Radio Sweden, „Sweden lowers national terror threat level“, 2016. <<http://www.rcinet.ca/eye-on-the-arctic/2016/03/02/sweden-lowers-national-terror-threat-level/>> [Žiūrėta 2016 03 30]
181. Ranstorp, M., „Scandinavian Foreign Fighters—Trends and Lessons“, 2014. <
<https://www.lawfareblog.com/foreign-policy-essay-scandinavian-foreign-fighters%E2%80%94trends-and-lessons>> [Žiūrėta 2016 04 14]
182. Razāns, Andris, „Energy Security in the Baltic-Nordic Region“. Kn. Daniel S Hamilton, Andras Simonyi, Debra L Cagan (sud.), *Advancing US-Nordic-Baltic Security Cooperation*, Center for Transatlantic Relations (CTR), Washington DC, United States, 2014.
183. Respublika, „Lietuvos dilema: tarp Europos ir Dievo“, 2015. <
http://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos_lietuvos_zinios/lietuvos_dilema_tarp_europos_ir_dievo/,print.1> [Žiūrėta 2016 04 21]
184. Reuters, „Foreign Minister Calls in Russian Envoy Over 'Threats' About Sweden Joining NATO“, 2015. <<http://www.atlanticcouncil.org/blogs/natosource/foreign-minister-calls-in-russian-envoy-over-threats-about-sweden-joining-nato>> [Žiūrėta 2016 03 15]
185. Sakerhetspolisen, „Possible changes to the threat posed to Sweden“. <
<http://www.sakerhetspolisen.se/en/swedish-security-service/counter-terrorism/threats-and-threat-assessment/possible-changes-to-the-threat-posed-to-sweden.html>> [Žiūrėta 2016 03 30]
186. Sakerhetspolisen, „Sweden as a potential attack target“.
<<http://www.sakerhetspolisen.se/en/swedish-security-service/counter-terrorism/threats-and-threat-assessment/sweden-as-a-potential-attack-target.html>> [Žiūrėta 2016 03 30]
187. Sakerhetspolisen, „Terrorhot mot Sverige – krigstränad IS-terrorist har tagit in i landet“, 2015. <
<http://www.d-intl.com/2015/11/18/terrorhot-mot-sverige-krigstranad-is-terrorist-har-tagit-in-i-landet/>> [Žiūrėta 2016 03 30]
188. Samoškaitė, Eglė, „Rusijos grėsmė pakeitė lietuvių nuomones“, 2015. <
<http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/89560>> [Žiūrėta 2015 03 14]
189. Sanandaji, Tino, „Sweden's Problem is Not Islam, It's Multiculturalism“, 2013. <
<http://www.aina.org/news/20130604134513.htm>> [Žiūrėta 2016 03 17]

190. Sarts, Janis, „The Nordic-Baltic Region: A Cluster of Innovation for Military Cooperation in Europe?“. Kn. Kurt Volker, Leva Kupce (sud.), *Nordic-Baltic-American Cooperation*, Center for Transatlantic Relations (CTR), Washington DC, United States, 2012.
191. Savage, Maddy, „Why Sweden's terror threat is a game changer“, 2015. <<http://www.thelocal.se/20151119/why-swedens-terror-threat-is-globally-significant>> [Žiūrėta 2016 03 30]
192. Seimo kanceliarijos inf., „Aptartos emigracijos keliamos grėsmės ir emigrantų sugrįžimo problemos“, 2016. <<http://lietuve.lt/aktualijos/apartos-emigracijos-keliamos-gresmes-ir-emigrantu-sugrizimo-problemos>> [Žiūrėta 2016 03 11]
193. Shachar, Nathan, „Mångkultur utan multikulturalism“, 2013. <<http://www.dn.se/kulturo-noje/mangkultur-utan-multikulturalism/>> [Žiūrėta 2016 04 23]
194. Simėnas, Dalius, „Dėlioja, kaip estų pavyzdžiu išrūkyti korupciją Lietuvoje“, 2016. <<http://vz.lt/verslo-aplinka/politika/2016/04/21/delioja-kaip-estu-pavyzdziu-isrukyti-korupcija-lietuvoje>> [Žiūrėta 2016 04 21]
195. Smith, Aaron Lake, „Sweden struggles to stop radicalization at home“, 2016. <<http://america.aljazeera.com/articles/2016/2/23/sweden-struggles-to-stop-radicalization-at-home.html>> [Žiūrėta 2016 04 13]
196. Smith, Keith, „Bringing Nordic Energy Security to the Baltic States“. Kn. Daniel S Hamilton, Andras Simonyi, Debra L Cagan (sud.), *Advancing US-Nordic-Baltic Security Cooperation*, Center for Transatlantic Relations (CTR), Washington DC, United States, 2014.
197. Spruds, Andris, „Transatlantic Dimension of Energy Security in the Baltic Sea Region“. Kn. Kurt Volker, Leva Kupce (sud.), *Nordic-Baltic-American Cooperation*, Center for Transatlantic Relations (CTR), Washington DC, United States, 2012.
198. Sundberg, Marit, „Forskare: Natomedlemskap kan öka rysk aggression“, 2015. <<http://www.dn.se/nyheter/sverige/forskare-natomedlemskap-kan-oka-rysk-aggression/>> [Žiūrėta 2016 03 20]
199. Svärd, Veronica, „Myter om invandring“, 2014. <<https://veronicasvard.wordpress.com/myter-om-invandring/>> [Žiūrėta 2016 04 23]
200. SVD, „Politiker skryter om våldsdåd under FN-tjänst“, 2016.
201. Svensson, Carl, „Feminism kontra massinvandring“, 2015. <<https://www.nyanserat.nu/feminism-kontra-massinvandring/>> [Žiūrėta 2016 04 18]
202. Svensson, Karl J., „Fortsätt bygga den Sverigevänliga folkrörelsen“, 2015. <<http://www.motpol.nu/karlsvensson/2015/04/11/fortsatt-bygga-den-sverigevanliga-folkrörelsen/>> [Žiūrėta 2016 03 18]
203. Svensson, Therese, „Östersjön ett förorenat hav“, 2015. <<http://offensiv.socialisterna.org/sv/1155/inrikes/11621/%20>> [Žiūrėta 2016 04 28]
204. Šaltė, Lina, „Kokias stintas mums dovanoja užteršta Baltija?“, 2016. <<http://skonis.lrytas.lt/gurmanu-klubas/kokias-stintas-mums-dovanoja-uztersta-baltija.htm>> [Žiūrėta 2016 04 28]
205. Šliužas, K., „Krizės grėsmės nedingo, tik padidėjo“, 2015. <<http://lzinios.lt/lzinios/Ekonomika/krizes-gresmes-nedingo-tik-padidejo/215304>> [Žiūrėta 2016 04 26]
206. TeleSUR, „Top Swedish Army Official Warns Soldiers War is Near“, 2015. <<http://www.telesur.tv/english/news/Top-Swedish-Army-Official-Warns-Soldiers-War-is-Near-20160129-0033.html>> [Žiūrėta 2016 03 16]
207. The Guardian view on Sweden's defences: is Nato inevitable?, 2014. <<http://www.theguardian.com/commentisfree/2014/oct/20/guardian-view-on-sweden-defence-nato-inevitable>> [Žiūrėta 2016 03 16]
208. The Local, „More Swedes want to join Nato than stay out“, 2015. <<http://www.thelocal.se/20150914/poll-more-swedes-now-for-nato-than-against>> [Žiūrėta 2016 03 15]

209. The Local, „Russia 'biggest threat' to Sweden over past year“, 2015.
<<http://www.thelocal.se/20150318/russia-was-biggest-threat-to-sweden-last-year>> [Žiūrėta 2016 03 15]
210. The Local, „Show of strength' from Swedish economy“, 2015.
<<http://www.thelocal.se/20151130/show-of-strength-from-swedish-economy>> [Žiūrėta 2016 04 27]
211. The Local, „Sweden and Poland agree closer military ties“, 2015.
<<http://www.thelocal.se/20150914/sweden-and-poland-agree-on-closer-military-ties>> [Žiūrėta 2016 03 16]
212. The Local, „Sweden is now 'third least corrupt' country on the planet, 2016.
<<http://www.thelocal.se/20160127/sweden-is-now-the-third-least-corrupt-country-on-the-planet>> [Žiūrėta 2016 04 25]
213. The Local, „Sweden on 'high' terror alert for the first time“, 2015.
<<http://www.thelocal.se/20151118/sweden-reported-to-be-raising-terror-threat>> [Žiūrėta 2016 03 30]
214. The Local, „Swedes are fourth richest people in Europe“, 2015.
<<http://www.thelocal.se/20150929/swedes-are-fourth-richest-people-on-the-planet>> [Žiūrėta 2016 04 27]
215. The Local, „Swedish Islamist convert in Isis viral video row“, 2015.
<<http://www.thelocal.se/20150203/swedish-islamist-convert-in-isis-video-row>> [Žiūrėta 2016 04 13]
216. Timofejeva, L. „Džiaugiamės labiausiai užteršta jūra pasaulyje“, 2015. <
<http://www.ve.lt/naujienos/klaipeda1/klaipeda/dziaugiames-labiausiai-uztersta-jura-pasaulyje-1386206/>> [Žiūrėta 2016 03 21]
217. Tumosa, Paulius, „Didžiausia grėsmė Lietuvai - jaunų talentingų žmonių emigracija“, 2012. <
<http://verslas.lrytas.lt/-13378642881336322038-did%C5%BEiausia-gr%C4%97sm%C4%97-lietuvai-jaun%C5%B3-talenting%C5%B3-%C5%BEmoni%C5%B3-emigracija.htm>> [Žiūrėta 2016 04 20]
218. Undersökningar om marint skräp. <<http://www.hsr.se/det-har-gor-vi/hav/undersokningar-om-marint-skrap>> [Žiūrėta 2016 04 28]
219. Urbonaitė-Vainienė, Ieva, „Emigracija – sunkiausias šio amžiaus išbandymas Lietuvai“, 2015.
<<http://www.anglija.today/imigracija/emigracija--sunkiausias-sio-amziaus-isbandymas-lietuvai>> [Žiūrėta 2016 04 20]
220. Valiušaitis, Vidmantas, „Krikščioniškoji mintis lietuvių politinėje istorijoje“, 2015. <
http://www.propatria.lt/2015/07/vidmantas-valiusaitis-krikscioniskoji_10.html> [Žiūrėta 2016 04 21]
221. Vanags, Alf, „Economic Integration and Cohesion in the Baltic Sea Region: A Critical Perspective From the Baltic States“ *Journal of Baltic Studies*, 42(1), 2011, 91-102.
222. Varnauskas, Rimantas, „Rusijos informacinis karas prieš Lietuvą: pabaigos nesimato“, 2013.
<<http://www.alfa.lt/straipsnis/15135204/rusijos-informacinis-karas-pries-lietuva-pabaigos-nesimato>> [Žiūrėta 2016 03 26]
223. Vasiliauskas, Valdas, „Ar atrems Lietuva didžiąją nekarinę grėsmę?“, 2016.
<<http://alkas.lt/2016/03/10/v-vasiliauskas-ar-atrems-lietuva-didziaja-nekarine-gresme/>> [Žiūrėta 2016 04 20]
224. Vaščenkaitė, Galina, The Discrepancy of Lithuanian Foreign Policy: “Normative” Deeds for the „Realpolitik“ Needs?, *Lithuanian Foreign Policy Review*, No. 25, 2011.
225. Veidas.lt „87 proc. lietuvių tiki, kad Rusija gali vėl pulti Lietuvą“, 2014. <
<http://www.veidas.lt/87-proc-lietuviu-tiki-kad-rusija-gali-vel-pulti-lietuva>> [Žiūrėta 2016 03 14]
226. Veidas.lt <<http://www.veidas.lt/tag/antipropaganda>> [Žiūrėta 2016 03 25]
227. VMI, „Šešėlinė ekonomika. Kontrolės rezultatai ir tendencijos 2009-2014 metais“, Vilnius, 2015.

228. Voverienė, Ona, „Lietuvių tautos vertybės ir politika“. <
http://www.lks.lt/pdf2/Voveriene_%20Lietuviu%20tautos%20vertybes%20ir%20politika.pdf>
 [Žiūrėta 2016 04 21]
229. Wallerof, E., „Yougov: Nu är SD Sveriges största parti“, 2015. <
<http://www.metro.se/nyheter/yougov-nu-ar-sd-sveriges-storsta-parti/EVHohs!MfmMZjCjQQzJs/>> [Žiūrėta 2016 03 18]
230. Washington, A.J., „Multicultural Sweden Bursting at the Seams“, 2015.
 <<http://www.heresyblog.net/2015/01/multicultural-sweden-bursting-at-seams.html>> [Žiūrėta 2016 04 23]
231. Wastberg, O. „Sverige behöver en strategi mot rysk propaganda“. <<http://www.svd.se/sverige-behoover-en-strategi-mot-rysk-propaganda>> [Žiūrėta 2016 04 12]
232. Wilson, D., Nordenman, M., „The Nordic-Baltic Region as a Global Partner of the United States“. Kn. Robert Nurick, Magnus Nordenman (sud.), *Nordic-Baltic Security in the 21st Century*, Atlantic Council, Washington DC, United States, 2011.
233. Winnerstig, Mike, „Defense Integration in the Baltic Sea Security Complex— A Conceptual Approach“. Kn. Kurt Volker, Leva Kupce (sud.), *Nordic-Baltic-American Cooperation*, Center for Transatlantic Relations (CTR), Washington DC, United States, 2012.
234. WPR, Sweden Population 2016. <<http://worldpopulationreview.com/countries/sweden-population/>> [Žiūrėta 2016 04 10]
235. WWF, „Övergödning – Östersjön“. <<http://www.wwf.se/vrt-arbete/hav-och-fiske/rddastersjn/minska-vergdnngen/1133391-vergdnng-stersjn>> [Žiūrėta 2016 04 28]
236. Zaremba, Aurimas, „Ar egzistuoja radikali dešinė Lietuvoje?“. *Politologija* 2013/3 (71), p. 49-74.
237. Zeltinis, Aleksandras, „Korupcija Lietuvoje – priežastys, sprendimo būdai ir gerėjantys rezultatai“, 2015. <<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nuomones/aleksandras-zeltinis-korupcija-lietuvoje-priezastys-sprendimo-budai-ir-gerejantys-rezultatai-18-532074>> [Žiūrėta 2016 04 21]
238. Zeronian, Sarkis, „Poll: Fear of terror attacks on rise, nearly half of swedes express concern“, 2015. <<http://www.breitbart.com/london/2015/12/01/poll-fear-terror-attacks-rise-nearly-half-swedes-express-concern/>> [Žiūrėta 2016 04 03]
239. Žilionis, M. „Kiek iš tiesų turi uždirbti lietuviai: trys versijos“, 2016. <
<http://www.delfi.lt/verslas/verslas/kiek-is-tiesu-turi-uzdirbti-lietuviai-trys-versijos.d?id=70992690>> [Žiūrėta 2016 04 26]
240. Žinių radijas, „Ką reikėtų daryti, kad Lietuvoje mažėtų korupcija?“, 2016. <
<http://www.ziniuradijas.lt/naujiena/2016/02/01/ka-reiketu-daryti-kad-lietuvoje-mazetu-korupcija/53738>> [Žiūrėta 2016 04 16]
241. „Äntligen anti-rysk propaganda i Sverige“, 2015.
 <<https://realistklubben.wordpress.com/2015/10/28/antligen-anti-rysk-propaganda-i-sverige/>>
 [Žiūrėta 2016 04 13]
242. „Befolkning och språk“. <<https://www.landguiden.se/Lander/Europa/Sverige/Befolkning-Sprak>> [Žiūrėta 2016 03 16]
243. „Finnish and Swedish PMs release joint statement: “Serious threat to our security”“, 2016.
 <http://yle.fi/uutiset/finnish_and_swedish_pms_release_joint_statement_serious_threat_to_our_security/8583414> [Žiūrėta 2016 03 16]
244. „För en friskare Östersjö“. <<http://www.balticmaster.se/>> [Žiūrėta 2016 04 23]
245. „Hur och varför blev Sverige ”mångkulturellt”?“, 2014. <<https://www.nordfront.se/hur-och-varfor-blev-sverige-mangkulturellt.smr>> [Žiūrėta 2016 03 17]
246. „Kryssningsfartygen renligare än sitt rykte?“, 2015. <
<http://svenska.yle.fi/artikel/2015/05/15/kryssningsfartygen-renligare-sitt-rykte>> [Žiūrėta 2016 03 12]

247. „Mokslininkai įspėja: lietuvių kalba jau po šimtmečio išliks tik žodynuose“, 2012.
 <http://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos_lietuvos_zinios/mokslininkai_ispeja_lietuviu_kalba_jau_po_simtmečio_isliks_tik_zodynuose/,print.1> [Žiūrėta 2016 04 20]
248. „NATO PA Gynybos ir saugumo komitete: dabartinė saugumo situacija Baltijos regione išlieka įtempta, – teigia J. Olekas“, 2014. <
http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=8029&p_k=1&p_t=147097> [žiūrėta 2016 03 14]
249. „Övergödning“. <<http://www.havet.nu/?d=31>> [Žiūrėta 2016 04 23]
250. „Reinfeldt erkänner: Migrationuppörelsen var en bestraffning av väljarna“, 2012. <
<http://www.friatider.se/reinfeldt-erknner-migrationsuppörelsen-var-en-bestraffning-av-vljarna>>
 [Žiūrėta 2016 03 18]
251. „Så lockas svenskar via nätet att strida för Isis“, 2014.
 <<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=5974296>> [Žiūrėta 2016 03 13]
252. „Sanctions is not a way to punish Russia' – Swedish ambassador tells UT“, 2015.
 <<http://uatoday.tv/society/swedish-ambassador-to-ukraine-discusses-sweden-nato-relations-and-russia-rsquo-s-security-threat-496326.html>> [Žiūrėta 2016 03 16]
253. „SKA JAG KÖPA VILDFÅNGAD, EKOLOGISK ELLER KONVENTIONELLT ODLAD LAX?“, 2015. <<http://www.halsasomlivsstil.com/2015/04/ska-jag-kopa-vildfangad-ekologisk-eller-konventionellt-odlad-lax/>> [Žiūrėta 2016 04 22]
254. „Sweden may be at war ‘in a few years’ – top brass in leaked document“, 2016.
 <<https://www.rt.com/news/330601-sweden-war-russia-years/>> [Žiūrėta 2016 03 15]
255. „Sweden-Russia Airforce Duels: Stockholm says Russian jets pose threat to Sweden“, 2015.
 <http://www.liveleak.com/view?i=1a6_1435687959#CuBRlsGkP0EB13v8.99> [Žiūrėta 2016 03 16]
256. 15min, „Kova su šešeline ekonomika atnešė teigiamų rezultatų“, 2015. <
<http://www.15min.lt/verslas/naujiena/geronomika/kova-su-seseline-ekonomika-atnese-teigiamu-rezultatu-129-487393>> [Žiūrėta 2016 04 23]
257. 15min, „Valdžios ir verslo atstovai skatins piliečių nepakantumą kontrabandai“, 2014. <
<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/valdzios-ir-verslo-atstovai-skatins-pilieciu-nepakantuma-kontrabandai-56-429956>> [Žiūrėta 2016 04 26]
258. 2012 05 15 Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, Nr. XI-2015, Vilnius.
259. 2015 06 01 pagrindinių politinių partijų priimta Švedijos gynybos politika 2016-2020 metams.
260. 2015 11 20 Lietuvos Šaulių sąjungos organizuota konferencija „Saugumo situacija Baltijos regione: grėsmės ir atsakas“.
261. 2016 03 03 Gynybos paramos fondo, Pulkininkų asociacijos ir Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto organizuota konferencija „Hibridinės grėsmės Baltijos jūros regione: visuomenės atsparumo didinimas“.
262. 2016 Index of Economic Freedom. Sweden. <<http://www.heritage.org/index/country/sweden>>
 [Žiūrėta 2016 04 27]

Summary

The thesis (*“Is it possible to form Lithuanian and Swedish security community?”*) analyzes Lithuanian and Swedish threat perceptions and the possibility of forming a Swedish-Lithuanian security community. Lithuanian foreign policy is oriented towards Scandinavian countries and one of the main policy goals is the formation of consolidated Baltic-Nordic region. Public discourse shows that Sweden is considered extremely important to Lithuanian security, there are even assumptions about countries forming a security community. However, creation of such community requires common identity, values and threat perceptions (E. Adler). Considering Lithuanian and Swedish cultural, economical, historical and geopolitical differences, it can be argued that countries are exposed to different security threats and the perceptions of those threats might be a challenge for the creation of security community.

The perception of threats is analyzed using the constructivist securitization theory (O. Wæver) and qualitative method (discourse analysis). With respect to critique of securitization theory, historical and cultural context of countries is considered in the analysis, as well as discourse of the media and public figures, because it may be as significant in the securitization of the problem, as political elite’s discourse is. Threat perceptions are analyzed in five traditional security sectors (B. Buzan): military, political, social, economical and ecological.

The analysis shows that the formation of Lithuanian and Swedish security community is not possible yet as differences between the countries’ threat perceptions and security cultures are too significant. Nevertheless, the political and economical cooperation between Lithuania and Sweden is very high, both countries are members of the EU and Sweden is moving towards stronger cooperation with NATO, so there is a possibility of security cultures and threat perceptions assimilation in the future.